

**Aizmirsi
abonēt
"NOVADNIEKU"?**
Dari to šodien un
saņem laikrakstu
pēc piecām
dienām!

Krūmmellenes
audzēs
Sutros

2. lappusē

Arendoles muiža
atdzimst
lēni, bet
pamatīgi

7. lappusē

Kas ir
Mazā Lietuva?

8. lappusē

Basketbolista Raimonda Elbakjana vadībā Līvānu skolēni iejutās brīvprātīgo lomā

● Basketbolists Raimonds Elbakjans (attēlā centrā) kopā ar brīvprātīgo darba entuziastiem Līvānos.

Aizvadītās nedēļas nogalē Līvānos viesojās basketbola komandas «LU/Ridzene» basketbolists, Ghetto Games un Ghetto Basket sporta pasākumu galvenais organizators Raimonds Elbakjans, kas kopā ar Brīvprātīgo Brigādi un Līvānu 1. vidusskolas skolēniem veica brīvprātīgo darbu, plānojot projekta «Esi lietDERĪGS» noslēguma pasākumu.

Kā informē Izglītības un zinātnes ministrijas Sporta un jaunatnes departamenta direktora vietniece jaunatnes politikas jomā Diāna Simansone, deviņi Līvānu 1. vidusskolas skolēniem tā bija lieliska iespēja pabūt pasākumu organizētāju lomā un sapsrast, vai ir vēlēšanās savu turpmāko karjeru saistīt ar dažādu pasākumu organizēšanu un vadīšanu. Brīvprātīgo darbs ir ne tikai iespēja paveikt kaut ko nozīmīgu sabiedrības labā, bet arī iespēja jauniešiem pārliecināties par kādas profesijas piemērotību tieši viņiem. Raimonda Elbakjana vadībā jaunieši gatavoja pro-

jekta «Esi lietDERĪGS» noslēguma pasākumu.

Pēcpusdienā Līvānu 1. vidusskolā Brīvprātīgās Brigādes dalībnieki dalījās ar dienā gūtajiem iespaidiem ar citiem vidusskolas skolēniem, skolotājiem, vecākiem un pasākuma viesiem.

Līvānu bērnu un jauniešu centra jaunatnes lietu speciāliste Inga Zvaigzne-Sņikere stāstīja par iespējām atrast brīvprātīgo darbu Līvānos un uzsvēra, ka organizācijas ar prieku uzņemtu brīvprātīgos. Ar dažām brīvprātīgā darba vietām Līvānos var iepazīties Līvānu novada jauniešu portālā <http://www.enterlivani.lv>.

Par brīvprātīgo darba ieguvumiem un pieredzi dalījās arī Brīvprātīgo Brigādes pieredzējušie brīvprātīgie, kuri uzsvēra šī darba nozīmi un iespējas, ko tas var sniegt jauniešiem. Basketbolists Raimonds Elbakjans stāstīja par savu brīvprātīgā darba pieredzi, organizējot jauniešu pasākumus.

Diskusijā par iespējām veicināt jauniešu brīvprātīgo darbu un piemērotākajām metodēm, lai iesaistītu jauniešus šajās aktivitātēs un veicinātu sadarbību

starp skolām, tika secināts, ka jauniešus nepieciešams vairāk informēt par konkrētām brīvprātīgo darba iespējām savā novadā. Tāpat tika atzīmēts, ka Līvānos ir nepieciešams attīstīt vienu konkrētu vietu, kur varētu iegūt visu nepieciešamo informāciju par brīvprātīgo darbu. Tas palīdzētu Līvānu organizācijām, skolām un jauniešiem izveidot vienotu informācijas apriti un veicinātu sadarbības iespējas.

Brīvprātīgo Brigādes ir Izglītības un zinātnes ministrijas iniciatīva, kuras mērķis ir pievērst jauniešu uzmanību brīvprātīgā darba sniegtajām iespējām karjeras izaugsmē. Informatīvā kampaņa noslēgsies ar svētku pasākumu Starptautiskajā brīvprātīgo dienā 5. decembrī.

Raimonds Elbakjans ir viens no labākajiem basketbolistiem. Kopš 2007. gada spēlē basketbola komandā «LU/Ridzene». Ir Ghetto Games un Ghetto Basket sporta pasākumu galvenais organizators. Spēlējis basketbola komandās «ASK/Juniors», «Jūrmalas Sports/Fēnikss», «LU/Ridzene».

Sagatavoja L.Rancāne

ZIŅAS

Saņemts rekordliels stipendiju pieteikumu skaits

Līvānu novada domē beigusies dokumentu pieņemšana uzņēmēju finansētās Līvānu novada mācību stipendijas saņemšanai. Šogad pieteicies rekordliels pretendentu skaits – 33.

Pārstāvētās studiju nozares – ekonomika, pārtikas tehnoloģija, mežzinātne, datordizains, medicīna, valodu studijas, ķīmija, fizioterapija, inženierzinātnes, būvniecība, zemes ierīcība, autotransporta inženierija, tiesību zinātnes, sabiedriskās attiecības, farmācija, muitas un nodokļu administrēšana, grāmatvedība, finanses un citas.

Pretendentu izvērtēšana plānota 15. un 16. oktobrī Līvānu novada domē, bet lēmums par stipendiju piešķiršanu tiks pieņemts 25. oktobra domes sēdē.

Stipendijas apliecinājumus jauniešiem pasniedz svinīgi Latvijas Republikas proklamēšanas gadadienā Līvānu kultūras centrā.

Līvānu novada stipendiju fonds pastāv jau deviņus gadus, šajā laikā atbalstu studijām saņēmuši ap 70 Līvānu novada jaunieši.

Līvānu novada dome un stipendiju devēji aicina vietējos uzņēmējus ziedot stipendiju fondam. Tikai izglītoti darbinieki ir un būs pamats veiksmīgai uzņēmumu darbībai tagad un nākotnē!

Savukārt jaunieši aicināti izvēlēties nopietnas studiju nozares, kas saistītas ar eksaktajām inženierzinātnēm, piemēram, mehatroniku, rūpniecisko enerģētiku, elektroniku un citām līdzīgām ražošanas nozarēm. Šādu speciālistu trūkumu asi izjūt uzņēmumi ne tikai Līvānos, bet daudzviet citur Latvijā.

Reģionālā konference lauksaimniekiem «Esi informēts un ražo laukos» notiks Krāslavā

Zemkopības ministrija sadarbībā ar Valsts lauku tīklu šī gada rudenī visos Latvijas reģionos, tostarp arī Latgalē, organizē konferences lauksaimniekiem «Esi informēts un ražo laukos», ziņo Zemkopības ministrijas preses un sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāja vietnieks Kaspars Funts.

Latgales reģiona lauksaimnieki uz konferenci tiek gaidīti 29. novembrī, Krāslavas kultūras namā, Rīgas ielā 26.

Konferencē lauksaimniekiem tiks sniegta informācija par lauksaimnieciskās ražošanas attīstības iespējām, konkurētspējas paaugstināšanu, tiešajiem maksājumiem, tirgus pasākumiem un citiem aktuāliem jautājumiem, kā arī Zemkopības ministrijas un citu ar nozari saistīto institūciju speciālisti sniegs atbildes uz lauksaimnieku jautājumiem.

Zemkopības ministrija aicina lauksaimniekus visus interesējošos jautājumus, uz kuriem vēlas dzirdēt atbildes konferences laikā, iesūtīt uz e-pasta adresi laukutiks@lhc.lv. Jautāt varēs arī konferences laikā.

NACIONĀLĀS ZIŅAS

Rosina lielveikalu slēgšanu svētdienās

Svētdienās tirdzniecības centriem nebūtu jādarbojas, dodot iespēju atpūsties tirdzniecības sektorā strādājošiem un stiprinot ģimeņu atpūtas kultūras attīstību, uzskata Saeimas deputāts Viktors Valainis. Biedrības «Brīvie demokrāti» pārstāvis intervijā Latvijas radio sacīja, ka Latvijā daudz tiek runāts par pasākumiem ar ģimenes vērtībām, taču realitātē svētdienās pie lielveikaliem nav vietu, kur mašīnu atstāt, — viss ir pārpildīts. Tajos notiek dažādas aktivitātes, tostarp koncerti. Vienlaikus citviet notiekošajos pasākumos apmeklētāju skaits ir mazāks. Darbs lielveikalā izjauc arī ģimenes kopīgu atpūtu svētdienās. Tas neesot pareizi. Valainis norādīja, ka arī vairākās Rietumeiropas valstīs lielveikali svētdienās ir slēgti. Tāda kārtība ir, piemēram, Lielbritānijā. Deputāts uzskata, ka ir arī citas svētdienas pavadīšanas alternatīvas. Lielveikalu slēgšana svētdienās dotu papildu impulsu mazajā uzņēmējdarbībā strādājošajiem, piemēram, aktivizējoties mazajiem tirdziņiem. Arī Rīgas arhibīskaps-metropolīts Zbigņevs Stankevičs rosinājis diskusiju par lielveikalu darba laiku. Viņš Vissvētākās Jaunavas Marijas Debesīs uzņemšanas svētkos atgādināja, ka svētdienas nevajadzētu pavadīt lielveikalos, bet vēltīt Dievam, ģimenei un atpūtai. Arī daļa tirgotāju piekrīt, ka cilvēkiem svētdienas nevajadzētu pavadīt lielveikalos.

Aprīlī 90 gadi kopš pirmajam Saeimas vēlēšanām Latvijā

7. oktobrī aprīlī 90 gadi kopš pirmajam Saeimas vēlēšanām Latvijā, kas notika 1922. gada 7. oktobrī un 8. oktobrī, informē Centrālās vēlēšanu komisija. Latvijas vēlēšanu vēsturē 1. Saeimas vēlēšanas bija ievērojamas ar to, ka tajās pirmo reizi drīkstēja balsot pēc izvēles jebkurā vēlēšanu iecirknī, uzrādīt Latvijas pasi, un vēlēšanu saraksti netika veidoti. Savukārt vēlēšanu pasē tika izdarīta atzīme par dalību vēlēšanās. Tāpat tieši 1. Saeimas vēlēšanās vēlētajiem pirmo reizi bija iespēja grozīt kandidātu sarakstus, vēlēšanu zīmē izsvītrotot sev netīkamās kandidātus. Atšķirībā no mūsdienām vēlētajiem drīkstēja izvēlēties arī sev tikamākos kandidātus no dažādiem sarakstiem. 1. Saeimas vēlēšanās bija vērojama augsta vēlēšanu aktivitāte — tajās piedalījās 82,2% jeb 800 840 vēlētaji. Atbilstoši tā laika Valsts statistikas pārvaldes ziņām, balsstiesības 1. Saeimas vēlēšanās bija 963 257 pilsoņiem. 1. Saeimas vēlēšanām tika reģistrēti 31 partijas un vēlēšanu grupas saraksti, no kuriem vietas parlamentā ieguva 20 saraksti. Salīdzinājumam, pēdējās, 11. Saeimas vēlēšanās, kas notika 2011. gada 17. septembrī, piedalījās 13 deputātu kandidātu saraksti, no kuriem pārstāvniecību parlamentā ieguva pieci saraksti.

Studenti parādā valstij: algos piedzinējus kredītu atgūšanai

Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) nākamajā gadā plāno algot parādu piedzinējus, lai atgūtu savulaik mācību maksas segšanai izsniegtos kredītus. Šiem nolūkiem no valsts budžeta nākamgad pieprasīti 63,5 tūkstoši latu, tiks sludināts konkurss un iepirkts parādu piedziņas pakalpojums, ziņo Latvijas televīzijas raidījums «De facto». Izrādās, valsts netiek galā, parādu apjoms nemītīgi pieaug un kopā ar līgumsoģiem — tie ir jau divarpus miljoni. Studiju un studējošā kredīts šodien ir ikdiena. Pirms 13 gadiem, kad tos sāka izsniegt, tā bija jauna, tikko iegūta iespēja studēt tiem, kuri par saviem līdzekļiem nevarēja atļauties. Tā bija jauna joma arī valstij, kas pirmos gadus pati nodarbojās ar studiju kredītu izsniegšanu un administrēšanu. Vēlāk kredītu izsniegšanu uzticēja bankām, bet sākumposmā slēgtos līgumus aizvien apkalpo Studiju un zinātnes administrācija. Bet nu izrādās, ka kaut kas nogājis greizi, jo no visiem kredīta ņēmējiem aptuveni piektā daļa jeb 21 procents maksājumus kavē vai tos neveic vispār. Parādu summas aug, bet Studiju un zinātnes administrācija meklē parādu piedzinējus.

Sagatavoja T.Elste

NOVADNIEKS

Redaktore Tamāra Elste

Pasūtījuma indekss 3033.

Reģistrācijas apliecība nr. 000701018.

Izdevējs — SIA «NOVADNIEKS REDAKCIJA».

Redakcijas adrese: Brīvības ielā 14, Preiļi, LV-5301.

Elektroniskais pasts: novadnieks@axel.lv

Tālr. 65307057, mob. tel. 29410288 (redaktorei), 65307057 (reklāmas un sludinājumu pieņemšana),

Žurnālistiem — 65307058, mob. t. 22079178.

Fakss 65307057.

Par sludinājumu saturu atbild to iesniedzējs.

Laikrakstā publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

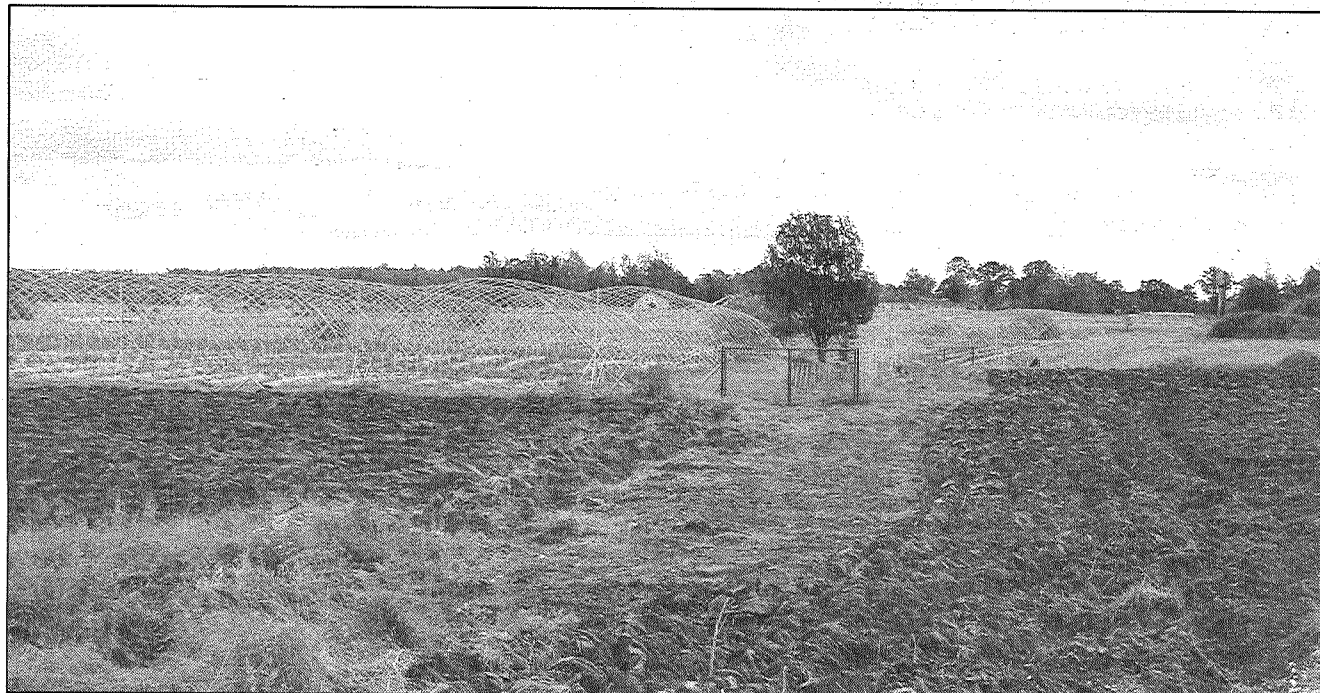
Pārpublicējot atsauce uz «Novadnieku» obligāta.

Laikraksts iespiests SIA «Latgales drukā» Rēzeknē.

Mājas lapa internetā: www.novadnieks.lv

Laikraksts iznāk astoņas reizes mēnesī (otrdien, piektdien).

Sutros audzēs krūmmellenes

● Sutru pagastā savu uzņēmējdarbību krūmmelleņu audzēšanā uzsācis SIA «Sutru ogu dārzs» un SIA «Sutru oga». Attēlā siltumnicu konstrukcijas. Foto: A.Šņepsts

Mērojot ceļu no Preiļiem uz Līvāniem, braucēji Līvānu novada Sutru pagasta teritorijā ievērojuši, ka šovasar ceļa kreisajā pusē parādījās siltumnicu konstrukcijas, un kādu laiku rosījās arī strādnieki. Siltumnicu konstrukciju platības ir samērā ievērojamas, tāpēc daudziem radusies interese par to, kādam nolūkam tās uzceltas. «Novadnieks» griezās Sutru pagasta pārvaldē un saņēma informāciju, ka šeit savu darbošanos uzsācusi SIA «Sutru ogu dārzs» un SIA «Sutru oga».

Savukārt plašāku informāciju par abu uzņēmumu iecerēto darbošanos Sutru pagastā sniedza uzņēmumu valdes priekšsēdētāja, rīdznieka Andra Upmiņa pilnvarota persona, arī darbu koordinatore Inese Magdalenoka. Viņa pastāstīja, ka uzņēmumi Sutru pagastā no privātpersonas nomā zemi un nodarbošas ar krūmmelleņu audzēšanu. Aizvadītajā vasarā siltumnicās ogu krūmi jau iedēstīti. Nākamgad paredzēts stādījumus papildināt ar zemenēm. Šim biznesam 45 procentu apmērā piešķirts ES finansējums, projekts virzīts ar Lauku atbalsta dienesta starpniecību. Pā-

rējiem izdevumiem ņemts kredīts. Uz sākot krūmmelleņu audzēšanu, jārekinās, ka tās sāk ražot ceturtajā gadā, bet šajā gadījumā ogu raža tiek paredzēta jau nākamvasar, jo sagādāti pāris gadus veci dēsti. Jau stādīšanas laikā tiem bijis pa kādai ogai. Dēsti konteineros sagādāti no Holandes. Krūmmelleņiem nepieciešama skābe un irdena augsne, tāpēc, ierīkojot platību to audzēšanai, uz zemes vispirms izklidēta kūdras kārta, tad veidotas vagas, kam pa virsu noklātas ēvelskaidas, stāstīja Inese Magdalenoka. Ēvelskaidas tāpēc, lai no kūdras neiztvaikotu mitrumu. Iepriekšējā vasarā šai kultūrai mitruma gan bijis pietiekami. Taču iekārtota arī laistīšanas sistēma, ko darbinās sausā laikā. Ūdens tiks ņemts no tuvējām grantsbedrēm. Paredzēta kapilārā laistīšana uz saknēm, pievienojot mēslojumu.

Abi uzņēmumi kopā apsaimniekos 12 hektārus, SIA «Sutru ogu dārzs» — astoņus, SIA «Sutru oga» — četrus hektārus. Katras siltumnicas platība ir 0,48 hektāri. Platībā, ko neaizņem siltumnicās, iesēti rudzi, ko pavasarī iears kā zaļmēslojumu zemes uzlabošanai. Pa zieme krūmmellenes atstātas brīvā dabā, plēves segums siltumnicām tiksot

uzklāts pavasarī. Segums vajadzīgs, lai paātrinātu ražas ienākšanās procesu. Apputeksnēšanai tiksot turētas kameņnes. Audzētāji izvēlējušies ziemcietīgas šķirnes, kas labi pārziemo un kam ar sniega segu pietiksot. Tomēr, ja uzņāksot stīprs kailsals, tad nāksoties mellenes piesegt ar salmiem.

Uzņēmējs padomājis arī par ogu realizāciju. Raža tiksot pārdota tirgū un «Rimi» veikalā tiklā. Tas saistās ar ogu fasēšanu, piegādi un arī ar jaunām darba vietām. Kredits taču jāatdod, tāpēc visām prognozēm par ienākumiem un aprēķiniem par izdevumiem jābūt precīziem, saka Inese Magdalenoka, taču nešaubās, ka viss izdosies. Uzsākts pilnīgi tukšā vietā, bet, redz, cik daudz jau padarīts. Jau šovasar, kaut arī neilgi, bet bija darbs celtniekiem, kas būvēja konstrukcijas, cilvēkiem, kas stādīja ogulājus. Nākamvasar būs darbs ravētājiem.

Lai izsargātos no meža dzīvniekiem, kas labprāt cienājas ar mellenājiem, apkārt siltumnicām ierīkots žogs.

Krūmmellenes Latvijas apstākļos aug ļoti labi, ražas apjoms ar katru gadu palielinās, tās ražo aptuveni 25 gadus un ir ieteicamas audzēšanai, skaidroja Inese Magdalenoka.

L.Rancāne

Apstiprina mērķdotāciju sadali pašvaldībām pedagogu darba samaksai

Valdība apstiprināja Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) sagatavoto rīkojuma projektu par mērķdotācijas pašvaldībām — pašvaldību izglītības iestādēm atbilstoši izglītojamo skaitam un likmju skaitam 2012. gada 3. septembrī, ziņo Izglītības un zinātnes ministrijas Komunikācijas nodaļa.

Finansējums septembrim — novembrim tiek sadalīts, nodrošinot normatīvajos aktos paredzēto maksimālo finansējumu pedagoga papildu pienākumu (klases audzināšana, stundu (nodarbību) gatavošana, skolēnu darbu labošana) un atbalsta pasākumu (piemēram, konsultācijas, pagarinātās dienas grupas) apmaksai — 40% no mācību stundu plāna īstenošanai aprēķinātās mērķdotācijas.

Kaut gan pēdējo gadu tendence samazināties skolēnu skaitam saglabājusies arī šogad, ievērojami palielinājies bērnu no piecu gadu vecuma skaits — tas pieaudzis par 1207 bērniem. Tāpat

palielinājies bērnu skaits speciālajās izglītības programmās (par 627 bērniem) un programmās ar padziļinātu mācību priekšmetu apguvi (par 312 bērniem), kurās piemēro paaugstināto izmaksu koeficientu. Tāpēc, veicot aprēķinus, IZM secināja, ka papildus nepieciešami 568 004 latī, lai nodrošinātu normatīvajos aktos noteikto finansējumu pilnā apmērā par pedagoga papildus veiktajiem pienākumiem.

Valdībā tika apstiprināts arī IZM sagatavotais Ministru kabineta rīkojuma projekts "Par apropriācijas pārdali no Izglītības un zinātnes ministrijas budžeta apakšprogrammas 03.04.00 "Studējošo un studiju kredītu izsniegšana" uz 62. resora "Mērķdotācijām pašvaldībām" programmu 05.00.00 "Mērķdotācijas pašvaldībām — pašvaldību izglītības iestāžu pedagogu darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātājam iemaksām" 568 004 latu apmērā. Izglītības un zinātnes ministrijai uzdots normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā sagatavot un iesniegt Finanšu ministrijā pieprasījumu apropriācijas pārdalei, savukārt finanšu ministram informēt Sa-

eimu par apropriācijas pārdali un pēc Saeimas atļaujas saņemšanas veikt to.

Mērķdotācijas aprēķinu IZM veic, pamatojoties uz pašvaldību ievadīto un apstiprināto informāciju Valsts izglītības informācijas sistēmā — skolēnu skaitu izglītības pakāpē attiecīgajā teritorijā un izglītības iestādē īstenojamā mācību programmām uz 2012. gada 3. septembri. Mērķdotāciju sadale tiek veikta saskaņā ar 2009. gada 22. decembra Ministru kabineta noteikumiem nr. 1616 "Kārtība, kādā aprēķina un sadala valsts budžeta mērķdotāciju pašvaldību izglītības iestādēm bērnu no piecu gadu vecuma izglītošanā nodarbināto pirmsskolas izglītības pedagogu darba samaksai un pašvaldību vispārējās pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksai".

Izglītības un zinātnes ministrija ir sagatavojusi skaidrojošu informāciju par normatīvo aktu piemērošanu valsts budžeta mērķdotācijas sadalē un pedagogu tarififikāciju 2012./2013. mācību gadā. Informācija ievietota IZM mājaslapā: <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/jaunumi/9048.html>.

Par uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli

No 2013. gada 1. janvāra uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis būs jāmaksā arī par zemnieku saimniecības īpašumā vai turējumā esošajām vieglajām automašīnām.

Tomēr likumā ir iestrādāts jauns atbrīvojums no uzņēmumu transportlīdzekļu nodokļa maksāšanas — komersanti un zemnieku saimniecības, kas nodarbojas ar lauksaimnieciskās produkcijas ražošanu, tiks atbrīvotas no vieglo transportlīdzekļu nodokļa maksāšanas, ja tās saņems noteiktu ieņēmumu sliekšni.

Nosacījumi atbrīvojumam no nodokļa maksāšanas ir šādi:

✓ komersanti un zemnieku saimniecības, kuru īpašumā, turējumā vai valdījumā ir viens viegls automobilis, tiks atbrī-

votas no nodokļa maksāšanas, ja ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas pēdējā pārskata gadā bijuši vismaz 3000 latu;

✓ komersantiem un zemnieku saimniecībām, kuru īpašumā, turējumā vai valdījumā ir vairāki viegļie transportlīdzekļi, nodokli par pirmo transportlīdzekli nebūs jāmaksā, ja ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas iepriekšējā pārskata gadā ir 3000 latu apmērā, bet par katru nākamā transportlīdzekli ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas iepriekšējā pārskata gadā bijuši 50 000 latu apmērā.

Ja komersanta vai zemnieku saimniecības ieņēmumi neatbilst noteiktajiem nosacījumiem, lai saņemtu atbrīvojumu no nodokļa maksāšanas, tad nodoklis būs jāmaksā atbilstoši Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportli-

dzeļu nodokļa likumā noteiktajiem apmēriem.

Der iegaumēt, ka uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli nav jāmaksā par transportlīdzekļiem, kurus komersants vai zemnieku saimniecība izmanto tikai un vienīgi savas saimnieciskās darbības vajadzībām un tie ir deklarēti reģistrā, izmantojot CSDD nodrošinātos e-pakalpojumus. Lai komersants vai zemnieku saimniecība varētu pamatot, ka automašīna tiek izmantota tikai un vienīgi saimnieciskās darbības vajadzībām, transportlīdzeklis ir jāaprīko ar maršruta kontroles sistēmu — iekārtu, kas uztver globālās pozicionēšanas sistēmas satelītu raidīto signālu un nosaka automobiļa koordinātes reālā laikā un vietā.

Informācija no www.zemniekusaeima.lv

UZMANĪBU! Lauksaimnieku iespējas izglītoties semināros

Iestājoties brīvākiem brīžiem pēc lielajiem rudens darbiem, lauksaimniekiem tiek piedāvātas dažādas iespējas papildināt zināšanas un paplašināt redzesloku par sev interesējošām tēmām.

Mazo saimniecību attīstības iespējas

12. oktobrī pulksten 12.00 Līvānu novada Sūtru pagasta kultūras namā biedrība «Preiļu lauksaimnieku apvienība» Valsts Lauku tīkla pasākuma «Nozaru ekspertu ziņojumi» ietvaros organizē diskusiju, informē Preiļu lauksaimnieku apvienības biroja vadītāja Aina Golubeva. Sarunu gaitā tiks pausti viedokļi par mazo saimniecību attīstības iespējām, par vietējām aktivitātēm, valsts un Eiropas Savienības atbalstu, nodokļu sistēmu un citiem mazajām saimniecībām svarīgiem jautājumiem. Būs iespēja uzzināt par ražošanas ēku siltināšanas iespējām.

Diskusija ļaus gan pašiem zemniekiem, gan Zemkopības ministrijai labāk izprast mazo un vidējo saimniecību būtību un nozīmi Latgales reģionā.

Kā palielināt konkurētspēju augļkopībā

17. un 19. oktobrī plānots izglītojošs divu dienu bezmaksas seminārs augļkopībā. Semināru rīko Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) Preiļu nodaļa Valsts Lauku tīkla pasākumu ietvaros.

Kā informē LLKC Preiļu nodaļas uzņēmējdarbības konsultante Aina Golubeva, semināra tēma — lauksaimniecības produkciju ražojošo saimniecību konkurētspējas palielināšana — skars augļkopības

nozari. 17. oktobrī pulksten 10.00 LLKC Preiļu nodaļas zālē, Raiņa bulvārī 21b, zemnieku saimniecības «Ziediņi» pārvaldniece Olga Gude stāstīs par augļu dārza ierīkošanu, kopšanu, kociņu mēslošanu un apdobi kopšanu, kā arī pievērsīsies tēmai par šķirņu izvēli komercdārzem un produkcijas realizācijas iespējām. Savukārt semināra otrajā dienā, 19. oktobrī, pulksten 10.00 interesentiem sāksies praktiskie rudens darbi augļu dārzā. «Ziediņi» pārvaldniece Olga Gude sniegs padomus Preiļu novada Saunas pagasta zemnieku saimniecības «Meldri» augļu dārzā.

Lai zivkopība būtu ienesīga

Laukos arvien populārāka kļūst zivkopība, tāpēc 25. oktobrī interesenti var apmeklēt bezmaksas piedzēšanas izbraukuma semināru par zivju audzēšanas jautājumiem. Semināra moderatore Aina Golubeva informē, ka seminārs notiks Zivsaimniecības tīkla pasākumu ietvaros Krustpils novada Kūku pagasta zemnieku saimniecībā «Kalves».

Semināra sākumā ar saimniecību iepazīstinās tās īpašnieks Gundars Kalve. Viņš arī stāstīs par zivju audzēšanu, barošanu un kopšanu. Interesenti tiks iepazīstināti ar tādām niansēm kā zivju sugu saderība, zivju inkubēšana, diķu apsaimniekošana un zivju pārstrāde. Paredzēta arī gatavās produkcijas degustācija.

A. Golubeva informē, ka uz semināra norises vietu plānota kopīga braukšana ar autobusu, kas no stāvvietas pretī Preiļu kultūras namam aties 25. oktobrī pulksten 8.30.

Pieteikšanās Valsts Lauku tīkla mājas lapā www.laukutiks.lv, rakstot uz e-pastu aina.golubeva@llkc.lv, kā arī zvanot pa tālruniem 26362317 vai 65381261.

Zemniekiem skaidro par jaunumiem sējumu apdrošināšanā

Kopš septembra sākuma zemniekiem tiek piedāvāta iespēja apdrošināt ziemājus pret pāriemošanas riskiem — izsalšanu, krusu, lietu un vētru, kā arī gadījumiem, kad vētras vai lietus rezultātā radusies labības veldre. Apdrošināšanu varēs iegādāties līdz šī gada 1. novembrim, kad visi zemnieki jau būs apsējuši savus laukus.

Izsalšanas gadījumā apdrošināšanas atlīdzību apjomi ir 15% no apdrošinājuma summas, savukārt veldres gadījumā tie ir 10 — 15%. Ziemāju izsalšanas gadījumā tiek segti arī izdevumi, kas rodas, pavasarī laukus apsējot otrreiz. Lietus, vētras un krusas gadījumā apdrošināšanas atlīdzības apjoms ir līdz pat 92% no apdrošinājuma summas (pašrisks — 8% no zaudējuma summas).

Tiek prognozēts, ka vidējā apdrošināšanas prēmija ziemāju sējumiem būs ap 30 Ls par hektāru, no kuriem 50% iespējams atgūt valsts subsīdijās.

Apdrošināšanas aizsardzība pret izsalšanu darbojas no 1. novembra līdz 1. maijam un paredz apdrošināšanu pret sējumu izsalšanu, nosmakšanu zem ledu garozas vai izsušanu zem sniega segas. Atlīdzība krusas vai lietus dēļ tiek izmaksāta, ja bojāti apdrošinātie kultūraugi — sakapāti, noguldīti, noliekti, salauzti, sabojāti, saplēsti, norauti, iznīcināti kultūraugi, izdauzītas graudu sēklas, pākstis un ir redzamas krusai raksturīgās pazīmes vai lietus izraisījis augsnes eroziju, kultūraugi ir izrauti vai virs tiem izveidojies augsnes sanesums.

Tuvāk interesēties par šiem jautājumiem var mājas lapā www.zemniekusaeima.lv.

Plāno pagarināt zemes reformas pabeigšanas termiņu

Termiņi, kuros Centrālajai zemes komisijai, Valsts zemes dienestam un pašvaldībām būs jāpabeidz zemes reforma lauku apvidos, tiks pagarināts par gadu, bet pilsētās zemes reformas pabeigšanai tiks doti divi gadi, paredz MK akceptētie likumprojekti «Grozījumi likumā «Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos»» un «Grozījumi likumā «Par zemes reformas pabeigšanu pilsētās»». Pagarinājums nepieciešams, jo pašreiz likumā noteiktajos termiņos nav iespējams sagatavot un pieņemt lēmumus par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu bijušajiem īpašniekiem, tādejādi pašvaldībām paziņojumi par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos un pilsētās būs jāpagatavo un Valsts zemes dienestā jāiesniedz līdz 2014. gada 30. novembrim.

Plānotie grozījumi likumā «Par zemes reformas pabeigšanu pilsētās» attiecināmi uz pašvaldībām par zemes reformas pabeigšanu iesniedzamo paziņojumu termiņiem. Savukārt grozījumi likumā «Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos» attiecināmi tikai uz lēmumu pieņemšanas termiņiem un nemaina lēmumu pieņemšanas kārtību par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu vairāk nekā 2600 hektāru platībā tiem 194 bijušajiem īpašniekiem, par kuru tiesību atjaunošanu lēmums vēl nav pieņemts.

Līdz 2013. gada 30. novembrim pagarināts termiņš, kurā pašvaldībām jāpieņem lēmumi par zemes lietošanas tiesību izbeigšanu tām personām, kuras nav noslēgušas zemes izpirkuma līgumu ar AS «Latvijas Hipotēku un zemes banka». Termiņš pagarināts, jo Valsts zemes dienests no pašvaldībām bija saņēmis vairākas sūdzības par bankas nodoto sarakstu kvalitāti, līdz ar to saraksts ar zemes izpirkuma līgumiem vēl tiks pārbaudīts.

Projekts par kūtsmēsli efektīvu izmantošanu

Kūtsmēsli Latvijā ir nenovērtēts resurss, potenciāls lauksaimniecības ilgtspējas palielināšanā ir efektīvāka kūtsmēsli izmantošana biogāzes ražošanā un lauksaimniecībā — secināts Eiropas Savienības Baltijas jūras programmas ietvaros līdzfinansētā projekta «Baltic Compass» pētījumā.

Maksimāli efektīva kūtsmēsli apsaimniekošana un izmantošana Latvijā var mainīt maldinošos uzskatus, ka kūtsmēsli ir tikai atkritumi un drauds. Ieviešot praksi salīdzinoši vienkāršas un labi zināmas tehnoloģijas, zemnieki var sekmēt ilgtspējīgu pārtikas ražošanu un veselīgāku ekosistēmu visapkārt Baltijas jūrai.

Pētījums rosina aktivāk apzināt un izmantot iespējas, ko sniedz mūsdienīgu tehnoloģiju izmantošana kūtsmēsli apsaimniekošanā un apstrādē. Rekomendēts atbalstīt tās biogāzes ražotnes, kurās procentuāli lielāko izejvielas īpatsvaru veido kūtsmēsli. Atbalstot kūtsmēsli pārstrādi biogāzes ražotnēs, tiktu atbalstīts arī ilgtspējīgāks pārtikas ražošanas process, jo ļautu efektīvāk un precīzāk izmantot vietējo resursu — kūtsmēslus — lauku mēslošanai. Lauksaimnieki gūtu iespēju ražot un pārdot siltumu un elektrību no resursiem, kas jau ir viņu īpašumā.

Labāki rezultāti tiek prognozēti reģionālām biogāzes ražotnēm, kuras piederētu vietējām lauksaimnieku grupām. Modelis noteikti prasītu sadarbību un vēlēšanos kooperēties. Pētījumā arī tiek norādīts, ka investīcijas kūtsmēsli pārstrādes tehnoloģijās ir nepietiekamas, joprojām aktuālas ir investīcijas kūtsmēsli krātuvēs.

Projekts «Baltic Compass» ilgs trīs gadus, to finansē Eiropas Savienības Baltijas jūras reģionālā programma.

ZM nākamā gada prioritātes saistītas ar zemi

Zemkopības ministrijas nākamā gada prioritāte ir atrisināt ar zemi saistītos jautājumus — tās saglabāšanu un efektīvu apsaimniekošanu, informē zemkopības ministres padomnieks Andis Blinds.

Lai veicinātu zemes saglabāšanu vietējo zemnieku rokās, plānots izstrādāt virkni priekšnosacījumu, lai Latvijas zemniekiem būtu iespēja gan iegūt zemi, gan to efektīvi apsaimniekot. *Pirmkārt*, svarīga ir zemes kredīšanas programma, kura darbosies visu 2013. gadu. *Otrkārt*, kā uzsver ministre Laimdota Straujuma, tiks risināts jautājums par tiešmaksājumu diferencēšanu, lai tie zemes īpašnieki, kas zemi apstrādā intensīvai ražošanai, saņemtu augstākus platībmaksājumus nekā «divānzemnieki». Šajā kontekstā Zemkopības ministrija ir iesniegusi grozījumus palielināt nekustamā īpašuma nodokļa likmi neapstrādātām zemēm, kā arī ierobežot apmežošanu vietās, kur tā paredzēta un var tikt izmantota lauksaimnieciskajai ražošanai.

Liela nozīme zemes uzturēšanai un apstrādāšanai ir meliorācijai, kas ir neatsverama un ļoti vērtīga Latvijas lauksaimniecības infrastruktūras daļa. Jau šogad piešķirti 572 tūkstoši latu valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu ekspluatācijai un uzturēšanai. Par ministrijas nākamā gada budžeta prioritāti noteikta augsnes auglības saglabāšana un atjaunošana, kas ietver gan melioratīvos pasākumus, gan kalpošanu, gan augsnes analīzes, gan lauksaimniecībā izmantojamās zemes sakārtošanu. Plānots veikt izmaiņas meliorācijas sistēmu uzturēšanai un ekspluatāciju reglamentējošajos normatīvajos aktos, lai pašvaldības varētu efektīvāk iesaistīties meliorācijas sistēmu saglabāšanā.

Ņemot vērā to, ka šobrīd nelielai daļai zemnieku to zemes platības atrodas dažādās vietās un ir izkaisītas, ZM plāno veicināt zemes maiņu starp zemniekiem, piedāvājot veikt izmaiņas normatīvajos aktos, lai esošos tūrumus lauksaimniekiem būtu daudz ērtāk un efektīvāk apstrādāt.

Samazinājies pabalsta mācību līdzekļu iegādei saņēmēju skaits

Septembra beigās noslēgusies iesniegumu pieņemšana pabalsta mācību līdzekļu iegādei saņemšanai, informē Preiļu novada sociālā dienesta vadītājas vietniece Anita Gāga.

Līdzīgi kā iepriekšējos gados, lielākā iedzīvotāju aktivitāte bija vērojama augustā, kad daudzi steidza pieteikties pabalstam, lai savlaicīgi sagādātu atvasēm nepieciešamos mācību piederumus. Jau ziņots, ka līdz augusta beigām pabalstam mācību līdzekļu iegādei bija pieteikušās 74 ģimenes (trūcīgās ģimenes un aizbildņi), kā rezultātā minētais pabalsts ticis piešķirts 123 skolēniem. Septembrī pabalstam pieteikti vēl septiņu ģimeņu 10 bērni, līdz ar to, kā tas tika prognozēts, analizējot augustā saņemtos pieteikumus, šogad pabalsta mācību līdzekļu iegādei saņēmēju skaits sarucis par 15 procentiem, jo 2011. gadā minēto pabalstu saņēmuši 95 ģimeņu 156 bērni.

Analizējot ģimenes sastāvu pēc tajās esošo skolēnu skaita, jāatzīst, ka vairumā gadījumu ģimenēs ir viens skolēns: no visām ģimenēm, kuras minētajam pabalstam pieteikušās, viens skolēns ir 46 ģimenēs. Minēto pabalstu tāpat saņēmušas 24 ģimenes, kurās ir divi skolēni, septiņas — trīs skolēnu ģimenes, kā arī trīs ģimenes, kurās skolas gaitām jāsaņem četri skolēni, bet vienā ģimenē — pat pieci skolēni.

Vēl aktīvāk kā augustā, septembrī daudz bērnu ģimeņu vecāki steiguši pieteikt bērnus pabalstam — 50% atlaide no maksas par pusdienām pašvaldības vispārīgizglītojošā izglītības iestādē. Lai arī sākot ar oktobri pašvaldībā pieņemts lēmums piešķirt brīvpusdienas visiem novada izglītības iestāžu 2.-9. klašu skolēniem, daudzas atvases mācās arī vecākajās klasēs un pirmsskolas grupiņās, tāpēc minētais pabalsts, visticamāk, būs pieprasīts arī turpmāk. Šobrīd pabalstam — 50% atlaide no maksas par bērna (bērnu) ēdināšanu — pirmsskolas izglītības iestādē pieteikti 19 mazuļi.

Iedzīvotāji turpina pieteikties mājokļa pabalsta saņemšanai

Septembrī palielinājusies iedzīvotāju interese saņemt mājokļa pabalstu — no kopumā 44 māj-saimniecībām, kas pabalstam pieteikušās aizvadītajā mēnesī, minētais pabalsts piešķirts 23 trūcīgo ģimeņu un 21 pensionāru/ invalīdu māj-saimniecībai, ziņo Preiļu novada sociālā dienesta vadītājas vietniece Anita Gāga.

Līdz ar to šajā gadā kopējais māj-saimniecību skaits, kuras saņēmušas šo pabalstu, sasniedzis 512. Sociālajā dienestā līdz pat gada beigām tiek pieņemti iesniegumi mājokļa pabalsta saņemšanai, tāpēc, saglabājoties tādām pieprasījumiem, kāds bija septembrī, ļoti iespējams, ka varētu tikt pārsniegts pagājušā gada pabalsta saņēmēju skaits, kas aizvadītajā gadā bija 595 māj-saimniecības.

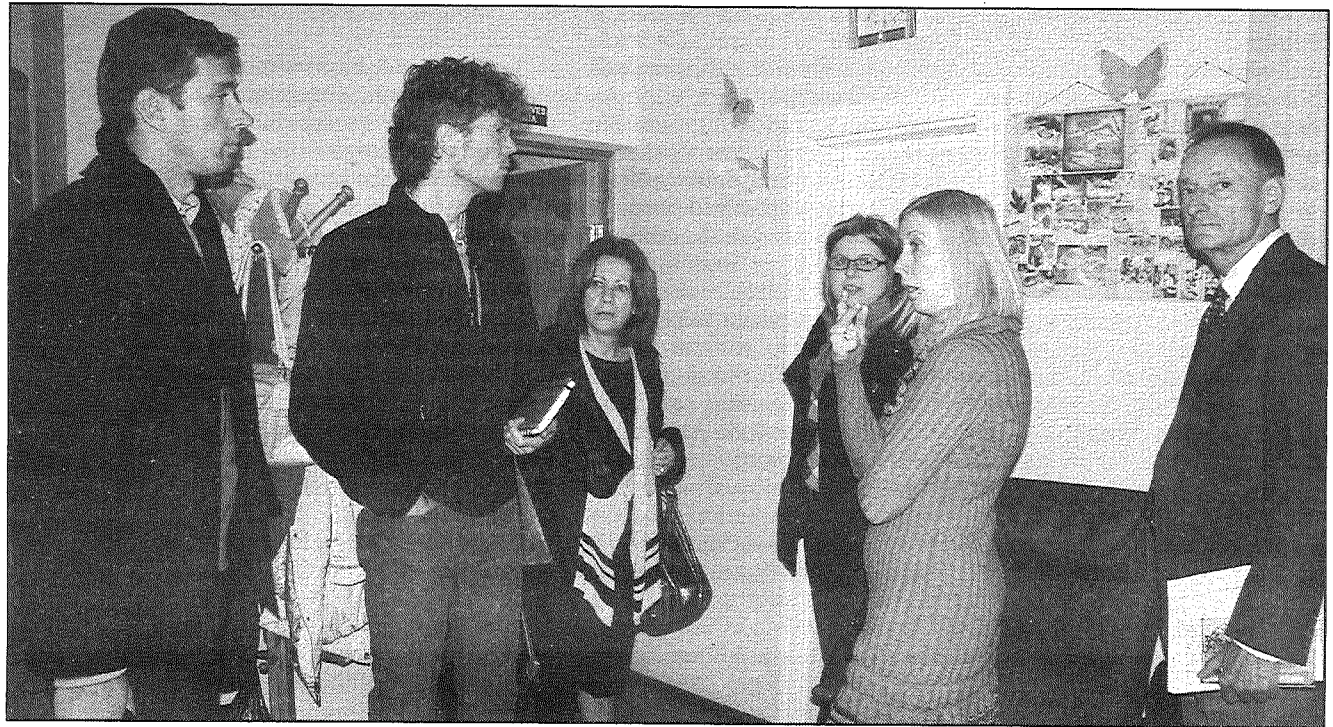
Ikviens Preiļu novada iedzīvotājs, kurš šajā kalendārajā gadā minēto pabalstu vēl nav saņēmis un atbilst kādai no sekojošām iedzīvotāju grupām:

- ✓ ģimene (persona), kura, atbilstoši spēkā esošajiem LR tiesību aktiem, atzīta par trūcīgu;
- ✓ nestrādājošs pensionārs vai invalīds, kurš mājokli deklarēts un dzīvo viens, kura pensija ir līdz Ls 160 un kuram nav citur dzīvojoša laulātā;
- ✓ divi vai vairāki kopā dzīvojoši nestrādājoši pensionāri un/vai invalīdi, kuru ienākumi uz katru mājokli deklarēto locekli nepārsniedz Ls 140;
- ✓ nestrādājošs pensionārs vai invalīds, kurš mājokli deklarēts un dzīvo viens, kura pensija ir no Ls 160,01 līdz Ls 170 un kuram nav citur dzīvojoša laulātā;

aicināts griezties Preiļu novada sociālā dienesta 1. kabinetā, Aglonas ielā 1a, Preiļos, otrdienās un ceturtdienās no plkst. 8.00-12.00 vai 13.00-17.00, trešdienās no plkst. 8.00-12.00 vai 13.00-18.00, vai sava pagasta pārvaldē pie sociālā darbinieka.

Lappusi sagatavoja L. Kirillova

Pasaules Bankas eksperti darba vizītē novadā

● Pasaules Bankas ekspertus Preiļos sociālajā jomā interesēja viss, sarunas ilga līdz vēlam vakaram.

2. oktobrī Preiļu novada darba vizītē apmeklēja Pasaules Bankas eksperti, kuri veic zinātnisku pētījumu "Latvija: kurš ir bezdarbnieks, ekonomiski neaktīvais un trūcīgais?". Preiļos bija ieradusies ekspertu grupa sešu cilvēku sastāvā no dažādām pasaules valstīm — ASV, Bosnijas un Hercegovinas, Īrijas, Igaunijas. Kopā ar Pasaules Bankas pārstāvjiem Preiļos bija arī Labklājības ministrijas pārstāve Ilze Zvīdriņa, informē Preiļu novada domes sabiedrisko attiecību speciāliste Maija Paegle.

Vizīte iesākās ar Preiļu novada domes apmeklējumu. Ciemiņi tikās ar domes priekšsēdētāju Aldi Adamoviču, kurš iepazīstināja ekspertus ar pašvaldības funkcijām, raksturoja Preiļu novada rādītājus dažādās jomās, sīkāk iepazīstinot ar situāciju sociālajā sfērā, kas īpaši interesēja ekspertus. Kā pašvaldība varēs nodrošināt GMI pabalsta izmaksas, ja turpmāk nebūs pieejams valsts finansējums 50% apmērā? Vai novada vadība atbalsta viedokli, ka nebūs valsti vienotu noteikumu GMI pabalsta saņemšanai, bet katra pašvaldība izstrādās savus saistošos noteikumus, vadoties no situācijas uz vietas? Pasaules Bankas eksperti uzdeva daudzus jautājumus par pabalstiem pašvaldībā sociāli neaizsargātajām iedzīvotāju kategorijām. Domes priekšsēdētājs un sociālā dienesta vadītāja Diāna Vucāne puda viedokli, ka pašvaldība vislabāk pārzina savus iedzīvotājus un visobjektīvāk var novērtēt situāciju. Ne visi iedzīvotāji, kuri saņem GMI pabalstu,

to izlieto pirmās nepieciešamības vajadzībām.

Pēc domes apmeklējuma darbs turpinājās novada sociālajā dienestā. Diāna Vucāne iepazīstināja ekspertus ar dienesta darbību un pakalpojumu klāstu, kas pieejams dažādu kategoriju iedzīvotājiem. Pasaules Bankas pārstāvji īpašu vērību veltīja informācijai par darbu ar sociālā dienesta klientiem, iepazīstoties ar klientu lietām un pētot dokumentus, kādi nepieciešami GMI pabalsta saņemšanai. "Lielākais sociālā darba ieguvums ir tad, ja varam mainīt klientu dzīvi pozitīvā virzienā, bet, diemžēl, lielākā daļa šo cilvēku ir tādi, kuri saņem kārtējo pabalstu un jūtas laimīgi, secinājusi dienesta vadītāja. Ekspertu interese izraisīja arī dienesta darbs ar klientiem, kuriem ir alkohola vai cita veida atkarība, personu vai ģimeņu apsekošana dzīves vietā. Nodarbinātības Valsts aģentūras (NVA) Preiļu filiāles vadītāja Leontīna Saleniece ekspertus sīki informēja par visiem pasākumiem,

kurus veic filiāles darbinieki, lai palīdzētu ikvienam iedzīvotājam, kurš ir NVA klients, atrast darbu. Sīku informāciju Pasaules Bankas pārstāvji ieguva par filiāles realizētajām programmām un projektiem pēdējo gadu laikā, par sadarbību un informācijas apmaiņu ar pašvaldību sociālajiem dienestiem un Valsts probācijas dienestu. Šī gada NVA galvenās prioritātes ir darba aktivizēšana ar darba devējiem un darbs ar ilgstošajiem bezdarbniekiem, tāpēc Leontīna Saleniece ekspertiem sīki izklāstīja par sadarbības veidošanu starp NVA un darba devējiem, iesakot uzņēmumiem darba meklētājus ar atbilstošām prasēm un zināšanām.

Ciemiņi apmeklēja arī novada krīzes centru un pansiju Preiļu pagasta Ličos. Vizītes noslēgumā eksperti atzinīgi novērtēja sociāli mazturīgajām iedzīvotāju kategorijām piedāvāto pakalpojumu klāstu novadā un pašvaldības ieguldījumu iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanā.

Lai iepazītos ar sociālā darba jomu Latvijā, Preiļu novads tika izvēlēts kā viena no lauku teritoriju pašvaldībām. Pasaules Bankas eksperti turpināja darbu Rīgas pilsētas sociālā dienesta struktūrās un Labklājības ministrijā, pēc tam tiks izveidots pētījums ar ekspertu ieteikumiem.

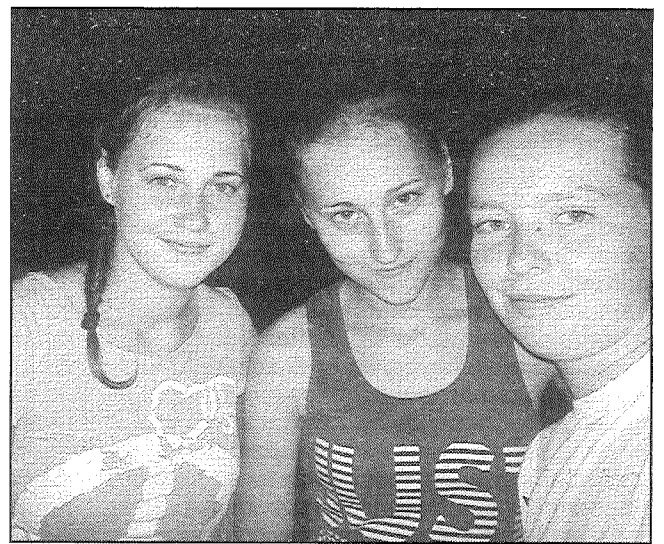
Sanktpēterburgas skolniece sporta aktivitātēs Salas pamatskolā un Rīgā

Vasarā ir laiks, kad bērni no dažādām mazākām un lielākām pilsētām atpūšas pie saviem radiem vai vecvecākiem. Katru vasaru pie vecmāmiņas Smeltes atpūšas meitene no Sanktpēterburgas Nellija Nikitina, stāsta Salas pamatskolas direktore Valentīna Liniņa. Viņa ir atradusi sev draudzenes Pastaru ģimenē. Tās ir trīs māsiņas — Iveta, Līgita un Ilze. Nellija ir laba sportiste, brīvos brīžus pavada Salas pamatskolas futbola un basketbola laukumos.

Sporta skolotājs Jevgēnijs Nesterovičs pamanīja Nellijas Nikitinas sportiskās dotības, talantu un, sazinoties ar citu novada futbolisti, atļāva meitenei piedalīties valsts mēroga sacensībās Rīgā. Startējot Tukuma komandas sastāvā, izšķirošajā spēlē meitene iesita trešos vārtus, un rezultātā komanda ieguva bronzas medaļu. Neviltots prieks un labas emocijas bija vecmāmiņai, meitenes māmiņai un pedagogiem.

Direktore saka paldies skolas absolventei Ivetai Pastarei, kura atvaļinājuma laikā pavadīja Nelliju uz sacensībām. Paldies Madarai Madalānei, kura agrā rīta stundā Nelliju aizvīzēja uz Preiļiem un vakarā atpakaļ uz mājām.

Ne visu var nopirkt par naudu, svarīgākais ir pamanīt, palīdzēt, ieteikt līdzcīvēkiem to, ko viņiem tik darīt, teic Valentīna Liniņa.

● Trīs draudzenes (no kreisās) — māsa Iveta un Ilze Pastares un Sanktpēterburgas skolniece Nellija Nikitina.

AGLONAS NOVADĀ

Forumā aglonieši izvirzīja vairākus priekšlikumus

Septembrī Daugavpili risinājās II starptautiskais investīciju forums «Latgale — Eiropas Savienības austrumu vārti». Tajā piedalījās vairāk nekā 400 uzņēmēji un pašvaldību pārstāvji no 15 valstīm. Starp foruma dalībniekiem bija arī Aglonas novada uzņēmējdarbības atbalsta centra vadītāja Ināra Gražule.

I. Gražule pastāstīja, ka forums notika Latvijas — Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas 2007. — 2013. gadam projekta «Uzņēmējdarbības attīstības kapacitātes veicināšana Latgales — Utenas pārrobežu reģionā» ietvaros. Projekta gaitā Latgales plānošanas reģions un Ignalinas AES reģiona attīstības aģentūra

sniedza ap 400 konsultācijas par uzņēmējdarbības uzsākšanu un eksporta plānošanu, izstrādāti vairāki apmācību moduļi, apmācīti vairāk nekā 360 studenti, piedzējuši uzņēmēji un iesācēji. Latgales plānošanas reģiona administrācija šajā laikā piedalījies divās starptautiskās investīciju izstādēs. Viena no tām bija Vitebskā Baltkrievijā forumā «Inovātīvs bizness — nākotnes investīcijas», otra — Maskavā Krievijā «REX-2012», kurās potenciālie ārzemju investori tika iepazīstināti ar perspektīvākajiem Latgales un Utenas reģiona investīciju objektiem. Vēl projekta laikā īstenoti daudzi citi pasākumi uzņēmējdarbības veicināšanai un investīciju piesaistei pierobežu reģioniem.

Aglonas novada uzņēmējdarbi-

bas atbalsta centrs sadarbībā ar vietējiem uzņēmējiem forumam bija sagatavojis vairākus priekšlikumus investīciju piesaistei Aglonas novadā. Centra vadītāja informē, ka būtiskākie no tiem publicēti apjomīgā brošūrā «Investē Baltijas ezeru zemē — Latgalē», kas pieejama latviešu, krievu un angļu valodā.

Viens no būtiskākajiem agloniešu piedāvājumiem investīciju piesaistei ir «Ražošanas izvietošana Aglonas pagasta Ezerukinos». Tā ir vieta, kur padomju saimniecības laikos bija visā Latvijā labi zināmās piļu fermas, vēlāk SIA «Zoti» audzēja zosis, bet tad objekts nonāca īpašnieka rokās, kas tur pēc renovācijas izveidoja tekstilražotni. Tā kā ražošana nav bijusi veiksmīga, telpas pašlaik netiek iz-

mantotas. Ar īpašnieku ir vienošanās, ka jauna investora ienākšanas gadījumā varēs slēgt objekta nomas līgumu. Būtiski, ka Ezerukinos ir labs pievedceļš, ierīkotas visas nepieciešamās komunikācijas, kas uzņēmējdarbības uzsākšanai ir ļoti svarīgi.

«Kameņecas muižas ansambļa un tam piegulošo teritoriju attīstīšana par tūrisma objektu» — arī šis priekšlikums iekļauts starp interesantākajiem reģionā. Iecere saistīta ar kādreizējo Reuta muižu, kur vēlāk atradās sieviešu ģimnāzija, bet padomju laikos arī profesionālā skola. Objekts atrodas baznīcas īpašumā, taču, neskatoties uz izdevīgo atrašanās vietu, tas netiek pienācīgi uzturēts un izmantots. Bijušas sarunas par to, ka īpašnieki gatavi slēgt nomas līgumu

ar iespējamiem investoriem muižas un piegulošo teritoriju izmantošanai tūrisma mērķiem.

Vērtīgs solis būs arī priekšlikums «Sapropeļa ieguve Deņevas ezerā Kastuļinas pagastā». Deņevas ezera īpašnieks ir zemnieku saimniecība «Ilzas». Veikta ezera izpēte un secināts, ka tajā ir ļoti liels daudzums augstvērtīga sapropeļa. Īpašniekam nav pa spēkam veikt ezera izstrādi, tāpēc vēlami investori.

Runājot par foruma rezultātiem, Latgales plānošanas reģiona attīstības padomes priekšsēdētājs Gunārs Upenieks norāda, ka reģiona attīstībā rezultātus iespējams sasniegt tikai tādā gadījumā, ja kopīgi strādā gan valsts struktūras, gan pašvaldības un uzņēmēji.

Internātvidusskolas jaunieši apmeklēja Satiksmes ministriju

28. septembrī Aglonas internātvidusskolas 10.-12. klašu skolēni apmeklēja atvērto durvju dienu Satiksmes ministrijā, kur iepazīs ar ministrijas darbu, struktūru, lēmumu pieņemšanas gaitu, kā arī guva nelielu ieskatu vēsturē.

Par pasākumu, kurā piedalījās arī ministrijas paspārnē esošās kapitālsabiedrības, par dažādām prezentācijām un konkursiem, jauniešu novērojumiem pastāstīja Aglonas internātvidusskolas pedagoge, 12. klases audzinātāja Elina Smirnova. Viņa uzsvēra, ka vēlmi doties tieši uz Satiksmes ministriju izteikusi skolēnu dome. Iespējams, brauktgribētāju būtu vairāk, tomēr nācies rēķināties ar skolas autobusa ietilpību, tāpēc ceļā devušies 13 skolēni, tajā skaitā astoņi no 12. klases. Tieši viņiem jau nākamajā vasarā pēc skolas beigšanas nāksies lemt par savām nākotnes iespējām, kāds tās, iespējams,

saistīs ar Satiksmes ministrijas pārziņā esošajām nozarēm.

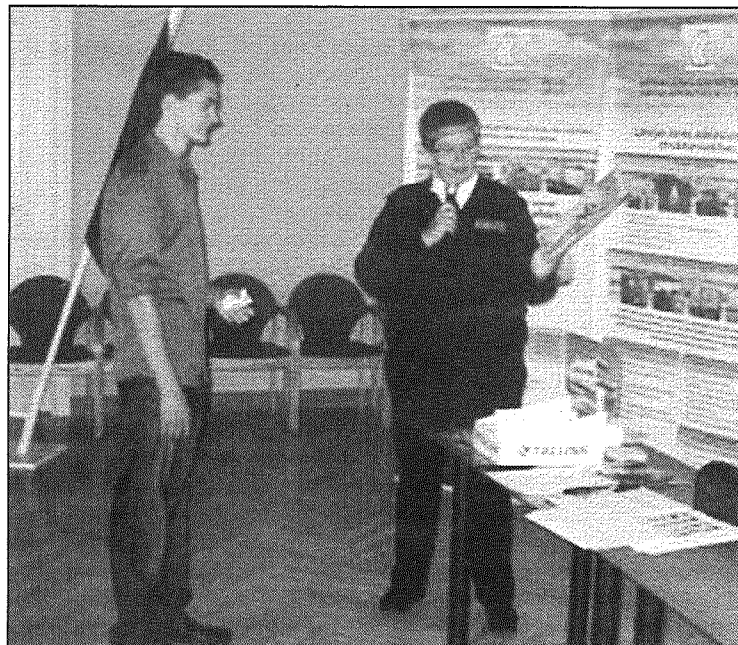
Skolotāja teica, ka bijis interesanti tikties ar lidostas «Rīga» pārstāvjiem, uzzināt par procesiem lidostā un darbinieku pienākumiem. Latvijas Jūras administrācija atvērto durvju dienā piedalījās sadarbībā ar akciju sabiedrību «Tallink Latvija». Skolēni piedalījās konkursos, arī individuāli veica dažādus uzdevumus, piemēram, dažādu jūrnieku mežglu siešanā. Vispatīkamākais pārsteigums bijis noslēguma loterija, kuras galveno balvu — kruīza ceļojumu ar «Tallink» prāmi uz Stokholmu četram personām — vinnējis Aglonas internātvidusskolas audzēknis Arvils Mačāns. Klases audzinātāja informēja, ka Arvils plāno doties ceļojumā kopā ar savu ģimeni, iespējams, jau rudens brīvlaikā.

Saistošs jauniešiem lices arī Latvijas Pasta stends, uzskates materiāli par pasta darbību, kā arī pastkartīšu sūtīšanas aktivitātes, kurās iesaistījās gandrīz

visi skolēni, tā secina direktora vietniece audzināšanas darbā Māra Ušacka. Akciju sabiedrība «Latvijas valsts ceļi» sniedza plašu informāciju par autoceļu nozari, arī «Latvijas dzelzceļš» piedāvāja saistošas aktivitātes.

Pēc Satiksmes ministrijas apmeklējuma visi devās ekskursijā uz VAS «Latvijas gaisa satiksme». Uzņēmuma sabiedrisko attiecību speciālista vadībā varēja iepazīties ar dispečeru darbu, kuri lidostā regulē gaisa satiksmi — lidmašīnu pacelšanos, nolaišanos. Apmeklēts arī gaisa satiksmes mācību trenāžieru komplekss. Interesantas izjūtas raišijis virtuālais lidojums 3D trenāžieri. Audzēkņi, kuri jau iepriekš lidojuši istā lidmašīnā, secinājuši, ka izjūtas esot pavisam reālas, teic Elina Smirnova.

12. klases audzinātāja atzīst, ka skolas audzēkņiem šādi braucieni apmeklēt Rīgu ar mērķi paplašināt redzesloku profesionālās orientācijas jomā nav bieži, tāpēc jāizmanto visas piedāvātās ie-

● Dodoties uz atvērto durvju dienu Satiksmes ministrijā, Aglonas internātvidusskolas 12. klases audzēknis Arvils Mačāns (no kreisās) nevarēja pat iedomāties, ka loterijā viņam laimēsies vinnēt kruīza ceļojumu uz Stokholmu.

spējas. Jaunieši secinājuši, ka apgūt saistošu un perspektīvu profesiju var ne tikai augstskolās,

bet arī profesionāli tehniskajās skolās, koledžās un tā tālāk.

Sagatavoja L. Kirillova

RIEBIŅU NOVADĀ

Jaunā futboliste no Dravniekiem spēlēs futbolu Norvēģijā

Televīzija MTG, turpinot tradīciju veicināt sadraudzību un mierīgu līdzās pastāvēšanu bērnu vidū, arī šogad arēnā «Skonto» rīkoja sacensības futbola neprofesionāliem «MTG Pasaules miera kauss». Kā līdzeklis draudzības, miera un sportiska gara uzturēšanai dažādu bērnu vidū televīzijas kanāls izvēlējies futbola spēli. Sacensībās jau trešo gadu pēc kārtas startēja Stopiņu novada dienas centra «Saurieši» komanda, kurā spēlēja arī Riebiņu novada Dravnieku pamatskolas 7. klases skolniece Amanda Anusāne, «Novadnieku» informēja dienas centra «Saurieši» pārstāve Aija Sibajeva. Divās iepriekšējās reizēs komanda ieguva otrās vietas, bet šogad dienas centra «Saurieši» futbolisti izcīnīja pirmo vietu un līdz ar to nopelnīja braucieni uz sacensībām Oslo.

Komandā spēlēja 11 dalībnieki. Amanda Anusāne komandas sastāvā spēlēja jau trīs gadus un ir vienīgā meitene. Viņa visās spēlēs ir kā komandas talismans, jo turnīros piedalās, spēlējot arī spēlēs ar Zvaigžņu komandu. Amanda Stopiņu novadā

nereti ciemojas pie radiem un kādā no ciemošanās reizēm nodibinājusi arī kontaktus ar Sauriešu futbola komandu.

Jaunajiem futbolistiem ir liels prieks par iegūto rezultātu. 11. oktobrī viņiem Norvēģijā nāksies pārstāvēt Latviju un spēlēt ar citu valstu komandām. Tāpēc septembris tika aizvadīts nopietnos treniņos, gatavojoties braucienam.

Turnīra noteikumi paredz, ka spēlēs drikst piedalīties zēni un meitenes 12 — 14 gadu vecumā. Šajā gadā ieviests jauns noteikums — par uzvarētāju, kas no Latvijas dodas uz Oslo, var kļūt tikai vienu gadu pēc kārtas. Pēc uzvaras iepriekšējā gadā uzvarētāju komanda tiek iecelta «Zvaigžņu komandas» statusā. Tas nozīmē, ka ikgadējā «MTG Pasaules miera kauss» Latvijā šī komanda nepiedalās turnīra spēlēs un necinās par uzvaru. Taču šai komandai ļauts piedalīties turnīra atklāšanas un noslēguma Zvaigžņu spēlēs. Ja «Zvaigžņu komanda» piekrit, komandas sastāvs tiek norīkots par trenera palīgiem turnīra dalībniekiem. Nākošajā gadā Amanda varēs piedalīties MTG turnīrā Zvaigžņu

● Kopā ar dienas centra «Saurieši» futbola komandu Amanda Anusāne (otrā no labās) pārstāvēs Latviju un arī savu skolu futbola sacensībās Norvēģijā.

komandas sastāvā un palīdzēt turnīra organizācijā, bet tagad meitenei atliek novēlēt veiksmīgas spēles Norvēģijā.

Dravnieku pamatskolā, ar kuru «Novad-

nieks» sazinājās, Amandu raksturoja kā centīgu skolniece, kura bez futbola atrod laiku arī mācībām Viļānu mūzikas skolā.

Sagatavoja L. Rancāne

Piedāvā nodokļu atbalsta pasākumus

Tiem iedzīvotājiem, kas tuvāko triju mēnešu laikā nomaksās nekustamā īpašuma nodokļa pamatparāda summu, Līvānu novada dome dzēsīs kavējuma naudu pilnā apmērā un uzrēķināto soda naudu 90 procentu apmērā. Šāda iespēja būs tikai trīs mēnešus – no 2012. gada 1. oktobra līdz pat 31. decembrim.

Kārtību, kādā piemēros nodokļa atvieglojumus, nosaka Līvānu novada domes saistošie noteikumi nr. 11 "Par nodokļa atbalsta pasākuma piemērošanu nekustamā īpašuma nodoklim un ar to saistītajiem maksājumiem par Līvānu novada pašvaldības administratīvajā te-

ritoriā esošajiem nekustamajiem īpašumiem". Par pamatparādu tiks uzskatīta summa, kas fiksēta 2011. gada 1. septembrī.

Kā informē Līvānu novada domes galvenā ekonomiste Līga Ancāne, iesniegumu par nodokļa atbalsta pasākuma (NAP) piemērošanu iedzīvotāji var iesniegt portālā www.e-pakalpojumi.lv, kur nodokļu maksātājam ir pieejama informācija par viņa kopējo un NAP nekustamā īpašuma nodokļa parādu.

Iedzīvotāji var vērties arī personīgi Līvānu novada domē, pieprasot informāciju par parāda summu, uz ko attiecināms atbalsta pasākums, un iesniedzot iesniegumu par vēlmi piedalīties atbalsta pasākumā, norādot nodokļa veidus, kuriem

vēlas piemērot atbalsta pasākumu. Pēc tam pašvaldība izvērtēs iesniegumu un pieņems lēmumu par tā piemērošanu vai atteikumu, ja iesniegums iesniegts pēc pieteikšanās termiņa beigām.

Pašvaldība lēmumā noteiks parāda samaksas termiņu, ievērojot šādus kritērijus: nodokļa atbalsta maksājums sadalāms vienādās daļās un veicams reizi mēnesī; mēneša maksājums ir vismaz 50 latu vienā nodokļa veidā; maksimālais samaksas termiņa pagarinājums ir 60 mēneši, noka vējuma nauda netiek piemērota.

Kad atbalsta pasākuma maksājumi būs veikti pilnā apmērā, pašvaldība pieņems lēmumu par nokavējuma un 90 procentu soda naudas dzēšanu.

Ja nodokļa maksātājs nepilda uzņemtās saistības, pašvaldībai ir tiesības pēc trešā kavētā maksājuma atcelt lēmumu par nodokļa atbalsta pasākumiem.

Augusta beigās ir stājies spēkā „Nodokļa atbalsta pasākuma likums” un pieņemti Ministru kabineta noteikumi, kuri nosaka Nodokļa atbalsta pasākuma (NAP) īstenošanas kārtību. NAP mērķis ir atvieglot nodokļu maksātājiem ekonomiskās krīzes rezultātā radušos nodokļu parādu slogu un palielināt pašvaldības budžeta ieņēmumus. NAP iecerēts kā vienreizēja aktivitāte, kas uzsākta 2012. gada 1. oktobrī, un no šī datuma trīs mēnešus nodokļu maksātājam būs iespēja iesniegt pieteikumu par piedalīšanos atbalsta pasākumā.

“Zāles dvēselei” – fotoizstāde slimnīcā

No oktobra sākuma Līvānu slimnīcā skatāma slimnīcas darbinieku veidotā fotoizstāde “Zāles dvēselei”.

Fotoizstāde ir izvietota Līvānu slimnīcas pirmajā stāvā, tās autori ir slimnīcas darbinieces Sarmīte Driksna, Viktorija Mihailova, Natalja Lietauniece, kā arī Līvānu iedzīvotājs, fotogrāfs, Ingmārs Zaļmežs. Katram no 23 fotoattēliem pievienots kāda slavena cilvēka aforisms, teiciens vai dzeja.

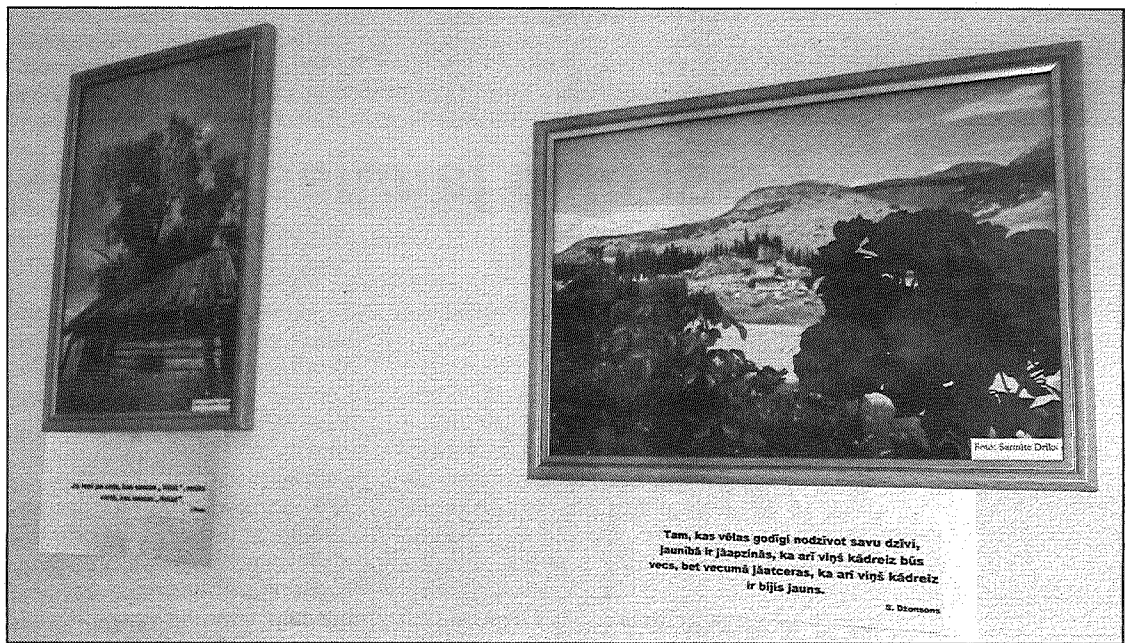
Kā stāsta viena no idejas autorēm – Viktorija Mihailova – izstāde tapusi divu iemeslu dēļ. Pirmkārt, ikvienam slimnīcas pacientam, apmeklētājam vai darbiniekam ir patīkami, ja slimnīcas gaitenā un vestibāla sienās ir nevis, kā tas ierasts – lietīšķi tukšas, bet pie tām izvietoti acīm

tīkami dabas skati, kas pozitīvi ietekmē cilvēku garīgo pašsajūtu.

Otrkārt, slimnīcas apmeklētāji nereti ir uztraukti un norūpējušies par savu vai tuvinieku veselību, cilvēki ir nomākti un viņiem nepieciešams atbalsts. Apkārtējā vide lielā mērā ietekmē cilvēka emocijas un zināmā mērā – arī fizisko stāvokli. Rūpīgi izvēlētās fotogrāfijas un katrai no tām pievienotais teksts sniedz pozitīvu stimulu, uzmundrina, atbalsta un vienlaikus liek aizdomāties par dzīves vērtībām.

Lielu paldies idejas autores saka SIA “Līvānu slimnīca” valdes priekšsēdētājam Vadimam Krimānam par atbalstu izstādes tapšanā.

Izstāde Līvānu slimnīcā būs skatāma pastāvīgi, nomainot tikai fotoattēlus.

● Ieskatā fotogrāfiju izstādē «Zāles dvēselei».

DOMES SĒDES LĒMUMI

Kārtējā notikušajā Līvānu novada domes sēdē izskatīti daudzi jautājumi un pieņemti attiecīgi lēmumi.

Apstiprināja saistošos noteikumus

Pašvaldības deputāti domes sēdē pieņēma lēmumu izdot saistošos noteikumus «Par nodokļa atbalsta pasākuma piemērošanu nekustamā īpašuma nodoklim un ar to saistītajiem maksājumiem par Līvānu novada pašvaldības administratīvajā teritorijā esošajiem nekustamajiem īpašumiem», nosakot, ka tie stājas spēkā nākošajā dienā pēc to parakstīšanas. Saistošie noteikumi nosaka, ka laika periodā no 2012. gada 1. oktobra līdz 2012. gada 31. decembrim, apmaksājot nekustamā īpašuma nodokļa pamatparādu, tiek dzēsta kavējuma nauda un 90 procenti no soda naudas.

Piešķirs līdzekļus

Novada domes deputāti pieņēma lēmumu attiecībā uz līdzekļu piešķiršanu, veicot atbilstošus grozījumus Līvānu novada domes 2012. gada pamatbudžetā.

✓ Līdzekļi 200 latu apmērā piešķirti nodibinājumam «Fonds Sibīrijas bērni» grāmatas «Sibīrijas bērni» otrā sējuma tulkošanai angļu valodā un daļējai tipogrāfijas izdevumu segšanai. Nolemts arī slēgt līgumu ar nodibinājumu «Fonds Sibīrijas bērni» par piešķirto līdzekļu izlietojumu paredzētajiem mērķiem.

✓ Līdzekļi 1944 latu apmērā piešķirti Līvānu pilsētas teritoriju sakopšanas izdevumu segšanai no 2012. gada 1. oktobra līdz 31. decembrim sakarā ar kopjamo teritoriju – jaunizbūvēto ietvju un zālienu – paplašināšanos.

✓ 1900 latu piešķirti Līvānu 1. vidusskolai. Finansējums paredzēts skolas ēdnīcas

profesionālās zupas vārīšanas iekārtas 160 litru apjomā iegādei. Līvānu 1. vidusskolas 2012. gada budžetā šim mērķim līdzekļi nebija plānoti.

✓ Nolemts piešķirt arī papildus līdzekļus no pašvaldības budžeta finansējamo pedagoģisko darbinieku atalgojumam un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātajam iemaksām no 2012. gada 1. septembra līdz 31. decembrim. Rudzātu vidusskolai piešķirti 186 latu, Sutru pamatskolai – 71 latu, pirmsskolas izglītības iestādei «Rūķīši» – 2735, Jaunsilvas pamatskolai – 364, Rožupes pamatskolai – 335, Līvānu 1. vidusskolai – 93, Jersikas pamatskolai – 93 latu, Līvānu bērnu un jaunatnes sporta skolai – 583 latu, Jēkaba Graubiņa Līvānu mūzikas un mākslas skolai – 756 latu. Lēmums pieņemts, pamatojoties uz Ministru kabineta 2009. gada 28. jūlija noteikumiem «Pedagogu darba samaksas noteikumi», kas paredz no 2012. gada 1. septembra paaugstināt pedagogu, izglītības iestāžu vadītāju un viņu vietnieku zemākās mēneša darba algas likmes.

Piešķir papildus amata vienības

Pašvaldības deputāti nolēma izveidot papildus vienības Līvānu novada izglītības iestādēs. No 2012. gada 1. oktobra Jaunsilvas pamatskolā izveidota papildus amata vienība «pirmsskolas izglītības skolotājs» – 0,5 likmes, ar atalgojumu atbilstoši pedagogu tarifkācijai un amata vienība «skolotāja palīgs» – 1 likme, ar atalgojumu 200 latu mēnesī. Piešķirti līdzekļi 843 latu apmērā jaunizveidoto amata vienību atalgojumam un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātajam iemaksām no šī gada 1. oktobra līdz 31. decembrim.

Sākot ar 1. septembri, papildus amata vienība «interesu izglītības skolotājs» – 0,19 likmes – izveidota Jēkaba Graubiņa Līvānu mūzikas un mākslas skolā. Noteikts atalgojums atbilstoši pedagogu tarifkācijai un piešķirti līdzekļi 198 latu apmērā jaunizveidotās amata vienības atalgojumam un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātajam iemaksām no šī gada 1. septembra līdz 31. decembrim.

Nolemts, sākot ar šī gada 1. septembri, izslēgt no Līvānu novada pirmsskolas izglītības iestādes «Rūķīši» amata vienību saraksta amata vienību «pirmsskolas izglītības skolotājs» – viena likme – un iekļaut amata vienību sarakstā amata vienību «pirmsskolas izglītības mūzikas skolotājs» – viena likme ar atalgojumu atbilstoši pedagogu tarifkācijai.

Rīkos biznesa ideju konkursu skolēniem

Līvānu novada dome nolēma apstiprināt biznesa ideju konkursa skolēniem «Business olas čaumalā» nolikumu. Konkursa ietvaros no 2. oktobra līdz 5. novembrim tiks noskaidrotas trīs labākās skolas, kas iegūs tiesības noslēgt līgumu ar «Junior Achievement Latvija» (JAL) par finansējuma piešķiršanu skolas dalībai JAL programmā 2012. – 2013. mācību gadā. Savukārt trīs labāko ideju autori iegūs naudas balvas 50 latu apmērā katrs.

Nems aizņēmumu no Valsts kases

Dome nolēma ņemt aizņēmumu 193 935 latu apmērā no Valsts kases uz pieciem gadiem ar Valsts kases noteikto kredītprocētu likmi. Nolemts aizdevumu

ņemt pa daļām – 2012. gada decembrī – 155 633 latus, 2013. gadā – 38 302 latus. Aizņēmums tiks ņemts Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai projekta «Līvānu novada Rožupes un Turku pagastu ceļu rekonstrukcija» īstenošanai. Paredzēts atliktais pamatsummas maksājums uz vienu gadu, iekļaujot apmaksu domes budžetā un garantējot kredīta atmaksu ar pašvaldības budžetu.

Atļāva nozāgēt kokus

Izvērtējot koku apsekošanas komisijas 2012. gada 11. septembra aktu par koku apsekošanu dabā, Līvānu novada dome nolēma atļaut nozāgēt kokus Līvānu novada teritorijā. Atļauts nozāgēt pie īpašuma Līvānos, Rīgas ielā 2F augošus ozolus ar stumbru diametriem 80 un 50 centimetri. Viena ozola sakņu sistēma bojā dzīvojamās mājas pamatus, bet otram vecuma un dabas apstākļu iedarbības rezultātā radušies vizuāli redzami bistami bojājumi, radot draudus personu drošībai un īpašumam.

Apstiprināja būvju pieņemšanas ekspluatācijā komisiju

Dome apstiprināja Līvānu novada ēku un būvju ekspluatācijā pieņemšanas komisiju sekojošā sastāvā: komisijas priekšsēdētājs – Uldis Skreivers, domes izpilddirektors, būvinspektors; komisijas locekļi – Intis Svīrkis – arhitekta pienākumu izpildītājs, Diāna Kleina – būvinženiere, pašvaldības pārstāve, kā arī būves pasūtītājs vai tā pilnvarots pārstāvis. Dome noteica, ka komisijas parakstīto aktu apstiprina Līvānu novada domes priekšsēdētājs.

Darbu kalnam otrajā pusē

Inspektore vērtē atzinīgi

Arendoles muižas komplekss — valsts aizsargājams objekts Vārkavas novada Rožkalnu pagastā — pretēji laika ritējumam katrā nākošajā tūkšānā reizē sagaida aizvien jaunākā izskatā. Jau 12 gadus turpinās Arendoles muižas kungu mājas atjaunošanas darbi, ko veic tās īpašnieks Arvids Turlajs un viņa ģimene. Arendoles muiža ir pieejama publiski apskatei, ekskursantiem, tāpēc «Novadnieks» ar interesi iepazīs, kas pēdējos pāris gados kopš iepriekšējā žurnālistu apciemojuma šeit izmainījies. Kā izrādījās, to pašu dienu savai oficiālajai vizītei darba pienākumu ietvaros bija izvēlējušās arī Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Latgales reģionālās nodaļas inspektore Ināra Juškāne un Valentīna Brice, kas bija ieradusās, lai apsekotu Arendoles muižas kungu māju sakarā ar valsts piešķirto līdzekļu izlietojumu, realizējot projektu par koka detaļu atjaunošanu fasādes rotājumos. Kā vienmēr, arī šoreiz Arendoles muiža un tās saimnieks mūs patikami pārsteidza ar savu izpratni par kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, par zinātnisku, gudru un pareizu pieeju muižas ēku atjaunošanā, «Novadniekam» teica Valentīna Brice. Taisnības labad jāatzīst, ka Arendoles muiža finansējumu no valsts saņem ļoti reti un mazos apmēros, piebilda inspektore.

Ja citos aizsargājamajos objektos ēku atjaunošana notiek tikai par valsts piešķirtajiem līdzekļiem, Arendoles muižas atdzimšanā īpašnieks iegulda savus personīgos līdzekļus, pie tam — ievērojama daudzumā. Īpašnieki iegulda ļoti lielu darbu, iztiekot bez firmu pakalpojumiem un nepārtraukti mācoties paši, uzsvera arī Ināra Juškāne. Restaurācija ir lieta, kurā nevar noteikt termiņus, jo negaidot var atklāties kas pirms tam nezināms, kam vajadzīga izpēte. Tāpēc objekta atjaunošanai gandrīz neiespējami piesaistīt Eiropas fondu finansējumu, jo projektiem, kas tiek realizēti par ES naudu, ir stingri noteikti darbu veikšanas termiņi, kuros restaurācijai gandrīz neiespējami iekļauties.

Kopā ar Arvidu Turlaju un inspektorēm žurnālisti aplūkoja iespaidīgu apmēru koka detaļas, kas kalpojušas par muižas virtuves ēkas jumta izbūves sānu dekoru konstrukcijām. Tās bija ļoti bēdīgā stāvoklī, uz izjukšanas robežas, un valsts to glābšanai bija piešķīrusi līdzekļus. Tagad priedes koka daļas, kas laika gaitā bija satrunējušas, aizvietotas ar jaunām «protēzēm», tik precīzām salaidumu vietā, ka nezinātajam grūti noteikt, kur vecais, kur jaunais koks. Taču arī jaunais ir nosacīti jauns, jo izmantoti vecas guļbaļķu mājas materiāli. Detaļas gatavojis gan Arvids pats ar dēlu, topošu restauratoru, gan arī citi jaunieši, kas restauratora amatu vēl tikai mācās un kam šeit laba iespēja iziet praksi. Līdz ziemas sākumam paredzēts konstrukcijas novietot atpakaļ.

Kad nevar aizmigt, skaita logus

Visplašākajā pils telpā uzstādīti dažādi darbgaldi, būvmateriāli. Te nonāk arī restaurējamās daļas. Savu kārtu gaida vairāki logi, jo turpinās otrā stāva logu restaurācija. Vispirms katrs tiek rūpīgi izjaukts, sadalīts pa sastāvdaļām, cenšoties nesabojāt stiklu, jo tāda kausējuma stiklus mūsdienās vairs nesameklēt. Katra no koka rāmja detaļām tiek pārbaudīta, bojātajās vietās iestiprinot jaunus gabalus. Rāmji tiek apstrādāti ar linu eļļu. Pēc tam logus iestiklo, izmantojot tos pašus vecos stiklus. Protams, savā vietā atgriežas arī senlaiku kalēju darinātie logu klinķi, isti mākslas darbi, salīdzinot ar mūsdienu plastmasas logu vienvēidīgajiem rokturiem. Cilvēkiem trūkst izglītības par istām vērtībām un dabīgiem materiāliem, tāpēc vectēvu taisītais logs, kam izmantots labs koks, kas apstrādāts ar pašu gatavotu lin-

sēklu eļļu, ar pašu gatavotu krāsu, nereti bez žēlastības tiek izmests mēslainē, to aizvietojot ar rūpniecisku ražojumu. Lai cik lēnām uz priekšu ietu muižas ēku atjaunošanas darbi, dabīgo materiālu aizvietotājus te neatrast. Kad koka logs satrunēja un izgāzās, tas vismaz nepiesārņoja vidi. Kā būs, kad masveidā sāksies novecojušo plastmasas logu izmešana? — bažijas Arvids Turlajs.

Tajos laikos, kad tika būvēts Arendoles muižas kungu nams, arī logu stikla gatavošana bija roku darbs pēc savādākas tehnoloģijas nekā vēlākos gados. Divus milimetrus biežam stiklam bija cita struktūra. Tiem rāmjiem, kuros vecais stikls nav saglabājies, tiek izmantots «treknajos gados» izmestais stikls, kad mājām masveidā koka logus aizvietoja ar plastmasas logiem. Tagad tādus stiklus vairs nevarot nopirkt. Restaurācijas darbi prasa savu kārtību, tie veicami lēni. Piemēram, kad loga rāmis saēļots, jāgaida, kamēr eļļa ievielkas. Tāpat arī ar krāsošanu, — septiņas dienas krāsai jāžūst. Pa šo laiku jādara kas cits. Pēdējos gados lielākais darba apjoms arī saistīts ar logu restaurāciju. Pašlaik tiek glābti otrā stāva logi. Kur pilij ir otrais stāvs, — tā varētu jautāt kāds neuzmanīgāks skatītājs, bet īpašnieks rāda mansarda un tornišu izbūves, — tās arī ir otrā stāva telpas. Ar laiku tajās varētu ierīkot viesu istabiņas. Kopumā pils ēkā ir 102 logi. Kad nevaru aizmigt, skaitu logus, — ar humoru bilst Arvids.

Arendoles muižas pils atdzimst lēni, bet pamatīgi. Pašas fundamentālās lietas — ēkas pamati, konstrukcijas, jumti jau atguvuši savu otro dzīvību. Pērn ar valsts piešķirtajiem līdzekļiem atjaunots jumts. Tā krāsošanā — aptuveni 1200 kvadrātmētru platībā — aizvadīta visa vasara, darbu veikuši trijātā. Kad nams nepūst no apakšas un kad to nebojā lietus vai sniega ūdeņi, tad var priecāties par to, ka ēka ir saglabāta. Var turpināt logu atjaunošanu, var rūpēties par ārsienu dekoru elementiem — arkām, nojumēm, lievenīšiem un tamlīdzīgi, tāpat var turpināt iekšdarbus. Arvids Turlajs teic, ka mēģinājis aprēķināt, cik kvadrātmētru apmērā nomainīta grīda. Rēķins sanācis simtos kvadrātmētru. Pamazām notiek arī mēbeļu restaurācijas darbi. Īpašnieks sadarbojas ar Rēzeknes un Rīgas arnodzskolu topošajiem restauratoriem un celtniekiem, pili viņi var iziet praksi. Arī viņš pats ir apguvis restauratora amatu.

Viss restaurācijas darbs ir viena vienīga jaunrade, bet pa laikam nākas piedzīvot arī pārsteidzošus atklājumus. Piemēram, aizvadītajā ziemā, mainot foajē grīdu pils vecākajā daļā, zem tās 50 centimetru dziļumā atrasta vēl senāka grīda — māla ķieģeļu klons. Pirms vairākiem gadiem jumta pažobelē tika uztiets dēļa gals, uz kura kāds strādnieks poļu valodā uzrakstījis savu vārdu, uzvārdu un norādi, ka viņš — Antons Rurāns — 1901. gada 20. augustā veicis pažobeles aizbūvēšanu. Kalpu mājā atrasta kāda sulaiņa livrejas poga ar Plāteru — Ziberģu ģerboni. Vairākkārt uzietas monētas, piemēram, kapelas drupās poļu nauda ar gada skaitli 1600. Restaurējot durvis un noņemot tapetes, zem tām atklātas oriģinālās tapetes.

Pirmā Pasaules kara laikā muižā bijis izvietots cara Nikolaja II mātes vārdā nosauktā piektā huzāru pulka štābs, jo muižniekiem bija pienākums kara laikā izmitināt karaspēku muižās. Šajā štābā dienējis arī kāds krievu dzejnieks, kurš rakstījis dzejas uz skaistās terases, tāpēc pils īpašniekam ir ideja muižā uzstādīt plāksni viņa piemiņai.

Būs Latgales muižu muzejs

Atjaunošanas darbi vienlaikus norisinās gan kungu, gan muižas kalpotāju mājā, uzsākta arī staļu restaurācija. Muižas kalpu māja gan nosacīti dēvējama par kalpiem paredzēto, jo tajā bijuši dzīvokļi pārvaldniekam, rakstvedim un citiem muižas ad-

● Arendoles muižas īpašnieks Arvids Turlajs pie restaurētajām mēbelēm. Otru dzīvi atguvis zvilnis (kanape), krēsls un galdiņš.

● Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Latgales reģionālās nodaļas inspektore Ināra Juškāne (vidū) un Valentīna Brice atzina, ka uz Arendoli vienmēr brauc ar prieku, jo te ir gan iespēja smelties pieredzi, kā organizēt vēsturiski nozīmīgu celtnu rekonstrukciju, gan arī tāpēc, ka te nav, kam «piesieties», jo viss tiek darīts ar vislielāko rūpību. No atjaunošanas darbu aspekta — te esot paraugobjekts. Kopā ar inspektorēm Arendoles «muižkungu» Arvids Turlajs. Foto: A.Šņepsts

ministrācijas darbiniekiem. Pirmās Latvijas brīvvalsts laikā tajā atradās iestāde, ko vienā vārdā var nosaukt par nabagmāju, bet vēlāk, kad Arendoles pili atradās skola, tajā bija ierīkots internāts. Ēkā daudz kas saglabājies no senajiem laikiem, Ulmaņlaikos pārbūvēta tikai kāpņu telpa. Pašlaik šis divstāvu nams tiek izmantots kā noliktava, bet ar laiku paredzēts ierīkot muzeju. Arī galvenās pils telpas izmantos kā Latgales muižu muzeju, kurā būs skatāms šis pils interjers un materiāli par citām pilīm. Pašlaik ar mākslas vēsturnieku palīdzību jau tapusi koncepcija katras pils telpas sienu, griestu, grīdas apmaļu krāsojumam atbilstoši 19. gadsimta beigu tradīcijām. Būs grafa kabinets, grāfienes buduārs, deju zāle. Pienācis laiks, kad var sākt redzēt kaut kādu gaismu pils atjaunošanas darbu galā, cerīgi bilst īpašnieks. Darbu kalnam tiks otrajā pusē.

Plašajā zālienā pie Arendoles pils muižas ganās aitu bariņš. Sprogaiņu ieguldījums zāliena kopšanā esot izdevīgāks, nekā to regulāri applāut. Gan zālite noēsta, gan aitiņas izmantojamas.

Istens Latgales patriots

Arvids Turlajs ir dedzīgs Latgales patriots, kurš jebkurā gadījumā aizstāv latgaliskās vērtības. Atbalsta latgaļu valodas ieviešanu reģiona iestādēs, iestājas par to, lai skolās bērniem mācītu latgaļu valodu, ir ar mieru par šīm tēmām nenoguris diskutēt ar idejas pretiniekiem. Labi pārziņa Latgales vēsturi un svarīgākos notikumus, kas pēdējās simtgadēs risinājušies Latgalē, un viņam ir savs skatījums uz atsevišķām lietām. Lauksaimniecībā tik daudz darbaspēka nevajag, kā iepriek-

šējos gadsimtos, un visā pasaulē vērojams process, ka lauki kļūst tukšāki, viņš saka. Taču Latgalei sāpīgi ir tas, ka, aizbraucot prom, latgaļi nespēj saglabāt savu nemateriālo kultūras mantojumu — latgaļu valodu, teic Arvids Turlajs. Interesentiem te pieejamas vairākas izstādes, kas tapušas pēc viņa iniciatīvas. Par godu kādreizējā Aumuļu skolas direktora mazmeitas kāzām pili atklāta izstāde par skolu, kura te darbojās no pagājušā gadsimta 20. gadiem līdz 1975. gadam. Unikāla ir izstāde par latgaliešu karavīriem. Aumuļu pamatskolas absolventi, kas skolu beidza neilgi pirms Otrā pasaules kara, tika iesaukti armijās. Dažāds liktenis piemeklēja karavīrus. Atsevišķa ekspozīcija veltīta latgaļu literatūrai, periodiskajiem izdevumiem, Latgales patriotiem. Iespieddarbi pierāda, ka kādreiz Latgalē arī oficiālas iestādēs lietvedībā tika lietota latgaļu valoda. Taču Ulmaņa varas gados gan par latgaļu valodu nedrīkstēja runāt, tā tika dēvēta vienīgi par izlokšni. Pili skatāmas arī mūžībā aizgājušā literāta, mākslinieka, sabiedriskā darbinieka Antona Kūkoja gleznas.

Arvids Turlajs rosīgi darbojas biedrībā «As Latgalei». Biedrība veic dažādas aktivitātes, raksta projektus. Viens no projektiem tapis pils restaurācijas gaitas iemūžināšanai. Sagatavotie materiāli par pils atdzimšanu jau apskatāmi. Arvids Turlajs ironizē par to, ka latgaļu valoda Latvijā ar tiesas lēmumu atzīta par svešvalodu (to viņš pierāda arī ar konkrētiem dokumentiem attiecībā uz latgaliešu biedrības iesniegtajiem statūtiem latgaliešu valodā), tāpēc visi latgaliskie uzraksti «pārtulkoti» arī latviešu valodā.

L.Rancāne

Vācu gars un «mazlietuviešu» sīkstums

Dzīves paradokss ir tāds, ka sevi un tuvākos pazīstam vismazāk. Tāpat ar Latviju un kaimiņzemēm Lietuvu, Igauniju. Cik daudzi bijuši Mazajā Lietuvā? Šajā «veikalā» ceru iemest āķi lūpā, piemēram, tiem, kurus aizrauj smiltāji un ūdeņi, meži, pļavas un putni, zvejniekiemu arhitektūra, īpašs vācu gars. Jā, «veikals» ir sens lietuviešu vārds, kura nozīme «sacerējums», par iepirkšanos šoreiz – nekā...

Kas ir Mazā Lietuva?

Mazās Lietuvas reģions – tas ir Klaipēdas novads (Kursu nērijas, Šilutes un Klaipēdas rajoni, kā arī dienvidu Taurāģes novada daļa). No 16. gadsimta līdz 1918. gadam par Mazo Lietuvu sauca arī Kaļiņingradas rajonu (Krievijas Federācija). Šie ir seno baltu novadi. Lietuvai piederošā Mazās Lietuvas teritorija mūsdienās veido atsevišķu etnogrāfisko novadu, kas ļoti atšķiras no pārējās valsts. Citāda ir ne tikai tā vēsture, bet arī arhitektūras, saimnieciskās un garīgās kultūras attīstība. Mazās Lietuvas teritorija mūsdienās atrodas trīs valstu teritorijā: Polijā, Krievijā (Kaļiņingradas anklāvs) un Lietuvā.

Tagadējā Klaipēdas apgabala teritorija viduslaikos tika pievienota Prūsijai, taču starp iedzīvotājiem tur ilgstoši saglabājas lietuviešu valoda un kultūra, kaut arī viņi piederēja luterīcībai un pakāpeniski pakļāvās arī vāciskuma iespaidam. 19. gadsimta otrajā pusē Mazā Lietuva jeb lietuviešu apdzīvotās teritorijas Prūsijā kļuva par vienu no galvenajiem lietuviešu nacionālās atmodas centriem. Lietuvā Klaipēdas apgabals iekļāvies no 1923. līdz 1939. gadam, kad to atkal pārņēma Vācija. Pēc tam jau vēsture kā Latvijai, tā Lietuvai ar visu Mazo Lietuvu līdzīga...

Emocionāli ceļotājam lielākais pārsteigums ir unikāli skaistā daba. Šajā reģionā atrodas UNESCO mantojuma šedevrs – Kursu nērija, tomēr tā ir diezgan tradicionāls tūrisma objekts. Mazāk apmeklēta ir Nemunas delta, kas veido Nemunas deltas reģionālo parku (2009. gada laureāts – izcilākais Eiropas ceļojumu galamērķis). Nemunas delta ir viena no retajām lielu upju deltām pasaulē, kas nav apbūvēta. Tur ir daudz salu, lielākā – ar veco Rusnes pilsētiņu (robežpilsēta ar Krieviju) –, ir Ventes rags (latviski – Vēju rags) un ornitoloģiskā stacija, jo caur šiem novadiem stiepjas Lielais putnu migrācijas trakts.

Putnu un ekotūristu paradīze

Nemunas delta ir ista migrējošo putnu paradīze. Pavasaros, kad pārplūdušas visas pļavas un pat ceļi, tūkstošiem zosu, piļu, bridējputnu tur ir, kur apmesties un atpūsties. Ornitologs Vitauts Jūsis Ventes ragā, pussalā, kas iestiepusies tālu Kursu jomā, stāstot par putniem, to ķeršanu tiklos gredzenošanai, visus nosaukumus mums sauc latviski. Ventes ornitoloģijas stacijā ieteicams ierasties rīta pusē, tad būs putni tiklos, un arī tūristi var piedalīties to gredzenošanā. Aizraujošs process. Pievakarē tikli tukši, tomēr Vitauts sniegtā informācija par putniem vienlīdz ir pārsteidzoši interesanta. Piemēram, par somzīlītēm, kuru tēviņi jau aprīlī sāk darināt īpašas maisīveidīgās ligzdas, lai vēlāk ar tām pievilinātu mātītes, ornitologs humorīgi stāsta: «Virs pavasari sāk būvēt māju Lietuvā vai Latvijā, un tikai pēc tam pie viņa no Francijas kūrortiem atlido sieva.» Ar to arī pateikts, ka somzīlītes ziemas pavada Eiropas dienvidos.

Pēc V.Juša sniegtās informācijas, Nemu-

● Gadsimtu gaitā, kad pārējā Lietuvas teritorijā tika stiprināta nacionālā, lietuviskā pašapziņa un notika saradošanās ar poļu kultūru, Klaipēda jeb Mēmele attīstījās kā germāniska pilsēta un tāda palika līdz pat 20. gadsimta divdesmito gadu sākumam, kad vietējo iedzīvotāju prasību rezultātā tomēr nonāca neatkarīgās Lietuvas Republikas sastāvā. Tiesa gan, uz samērā neilgu laiku – līdz Otrā pasaules kara priekšvakaram. Pilsētas vēsturi askētiski, bet precīzi simbolizē piemineklis "Arka" – divas kolonnas. Lielākā ataino Lietuvu, bet mazākā – Klaipēdas reģionu jeb Mazo Lietuvu, nocirstais stūris augšā simbolizē zaudēto Kaļiņingradas rajonu. Pieminekli izlasāmais uzraksts ir literātes levas Simonaitītes vārdi, kas tulkojami kā "Mēs esam viena tauta, viena zeme, viena Lietuva". Savukārt iemesls tam, kāpēc Klaipēdā dzīvo Lietuvai netipiski liels krievvalodīgo iedzīvotāju skaits, slēpjas faktā, ka, Otrajam pasaules karam beidzoties, no ostas pilsētas pāri bija palikušas tikai drupas un, kā apgalvo vēsturnieki, mazāk par desmit pirmskara iedzīvotāju. Pēc kara Klaipēdu uzbūvēja no jauna ātrā tempā, padomju laika stilā, piesaistot iecelotājus no Krievijas, Baltkrievijas, Ukrainas un uzceļot pelēku daudzstāvu blokmaņu dzīvojamos rajonus, plašu ostu un vairākas gigantiskas rūpnīcas.

nas delta pavasaros apmetas divi procenti no visas pasaules zosu populācijas. To skatu būtu vērts redzēt – aizdoties uz Šilutē, kur var viesnīcā nakšņot, tad laivā vai amfībijā, vai traktorā izbraukt uz tuvējām pārplūdušajām pļavām pie putniem. Auto nederēs, ūdens par daudz...

Vietējie pie paliem pieraduši, tiem sagatavojušies. Amizanti izskatās, bet ir praktiski, piemēram, elektropārvades līniju stabi, kas pacelti uz speciālām betona pamatnēm. Tie stāv kā uz platformas korpēm, bet negrimst ūdeņi, kad tas pavasarī pārņem deltas zemi, pļavas, ceļus. Pļavas šejienes ļaudis pratuši racionāli izmantot. Tur aug ļoti laba zāle, vitamīniem, minerālvielām bagāta, pļavas augu daudzveidība ir milzīga. Savāktu sienu eksportē uz Francijas un Spānijas šķirnes zirgu fermām. Varbūt arī mūsējiem labs piemērs biznesa dažādošanai?

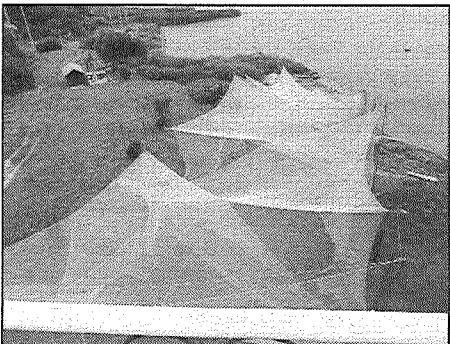
Vasarā vai agrā rudenī, braucot ar kuģi kruizā pa Nemunas deltu (Minijas, Atmatas upe u.c.), meldros var vērot, piemēram, lielos baltos gārņus, kas Latvijā ir retums. Mūsu zemītē nav arī tāda Minijas ciema, kur ielas vietā plūst upe, kā mazā Venēcijā... Abpus upes ir mājiņas, bet tās krastus tilti nesavieno. Transportlīdzekļi – laivas un kuteriši.

Vārnu kodēji

Maziņš «šausmu stāsts», ko tūristiem pasniedz gidi, bet tas atainots arī dailliteratūrā, skatāms muzeju ekspozīcijās (Nidas muzejā). Tas ir stāsts par vārnu ķeršanu, nogalināšanu nokožot un sāļšanu pārtikai. Piemēram, Alberts Bels arī to aprakstījis, ja nemaldos, romānā par kuršu zvejniekiem «Cilvēki laivās».

● Švēkšnas pilsētiņā, kas ir 21 kilometru no Šilutes, apbrīnas vērtā ir 1905. gadā celtā baznīca, ko atļāva uzcelt Krievijas cars.

● Pāri Ventes ragam, kas atrodas mazliet uz dienvidiem no Klaipēdas, ved putnu migrācijas ceļš. Tas piesaista gan izglītotos, profesionālus ornitologus, gan putnu vērošanas entuziastus. Ventes ragā apmeklējama viena no Eiropā senākajām ornitoloģiskajām stacijām, kas darbojas jau kopš 1929. gada. Tās kompleksā iekārtotā ekspozīcija pat cilvēkus, kuriem putnu sugas visumā vienaldzīgas, ieinteresēs par sugu daudzveidību, putnu gredzenošanu un Ventes raga ornitologu sistemātiskajiem, ilggadīgajiem vērojumiem.

Kursu nērijā un citos zvejnieku ciemos 17. – 19. gadsimtā plūstošo smilšu dēļ samazinājās un vietām pavisam izzuda aramzeme, pļavas, tāpēc auga vajadzība pēc alternatīviem pārtikas avotiem. Zvejnieki savu pārtiku papildināja ar ķiru olām, sāltu un žāvētu vārnu gaļu. Šie ēdieni ir pazīstami arī Rīgas liča lībiešiem. Vārnu gaļu ēda nabadzīgie Mazās Lietuvas lietuvieši. Pirmā pasaules kara laikā

● Respektējot to, ka mūsdienu ceļotāji vēlas ieraudzīt ne tikai vēstures liecības, bet arī pieminekļus, kas ļautu pasmaidīt un uzlabotu garastāvokli, Klaipēdas vecpilsētā novietoti kaķis un pele, kuriem maģiskas īpašības var piedēvēt katrs Klaipēdas ciemiņš pats pēc saviem ieskatiem.

Karalauču un Klaipēdas tūristu blakus zivīm neringieši pārdeva arī noplūktas vārnas bez kājām, sauktas «bulundēļi». Pilsētnieki labprāt tās pirka. Zvejnieki nobarojušās vārnas

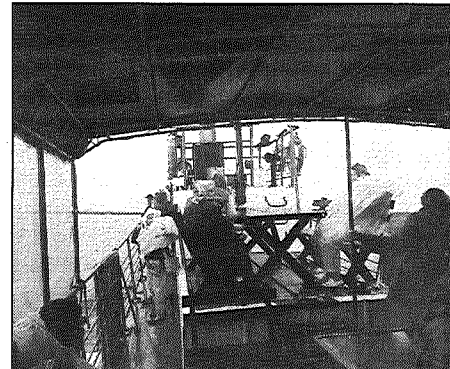
vilināja ar zivīm, degvīnā izmērcētiem graudiem u.tml. Ķēra ar tikliem. Ar to visbiežāk nodarbojās vecie zvejnieki un pusaudži. Dienas laikā tiklos mēdza iekļūt 150 – 200 vārnu. Noķertos putnus nogalināja – nosīta vai pārkoda vārnam mugurkaulu. Šādā košanā daudzi bija specializējušies (ar 21. gadsimta cilvēka prātu to nesaprotu...). Sasālīja pa vairākām mucām vārnu gaļas. Ceptas, vārītas, sutinātas tās bijušas «neizsakāmi gardas».

Kara nepostīta pērle

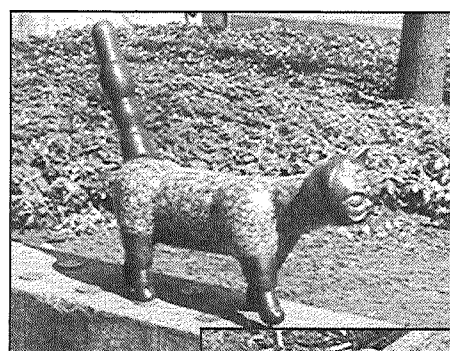
Šilutē – pilsētiņā ar vācu šarmu – ievēribu un pārsteigumu raisa luterāņu baznīca, kas celta 1926. gadā, ir jūgendstila būve, arī interjers ar freskām, sgrafito tehnikā darinātiem sienu zīmējumiem ir jūgendstila manierē. Īpaša ir Riharda Faijera altārglezna, pat daudz ceļojušie tūristi

● Saules pulkstenis Švēkšnas muižas parkā. Tā oriģināls glabājas Luvrā.

● Kruizs pa Nemunas deltu lietuvu pavadībā.

neatceras neko līdzīgu citviet redzējuši, jo visu altārdaļas sienu klāj 80 kvadrātmetru freska, kurā cits citam līdzās attēloti gan Bībeles personāži, gan ievērojami dažādu vēsturisko laikmetu laicīgās dzīves ļaudis – Dante, Luters, Bahs, arī vietējās pilsētiņas mecenāts zinātnieks, muižnieks Hugo Šojs un pat tā laika Šilutes mērs. Šie personāži gan izraisījuši nelielu sašutumu vietējā sabiedrībā – vai tad svētajiem līdzās drīkst šos gleznot!

Šilute ir ista pērle, jo karš to nav postījis, daži padomju laika oficiāri gan kādu robu ienesuši pilsētas izskatā, piemēram, nojaucot tiltam metāla margas, lai tās nodotu lūžņos, par ko iegādājās auto. Arhitektūra, celtniecība, arī tiltu būve bija vācu meistaru darbs. Metāla tilti, piemēram, 20. gadsimta sākumā bijuši vien šajā Lietuvas daļā. Te īstenoti vācu zinātnes, domas un gara sasniegumi. Joprojām pilsētiņā saglabājusies vecā pasta ēka, kas celta 1905. gadā, ugunsdzēsēju depo (1911. g.), tiesas nams un ciētums (no 1848. gada), dzelzceļa stacija (1875. g.) un citas būves.

Karš un vēstures grieži nav postījuši ēkas, toties dziļas rētas gadsimtu gaitā veidojušās vietējo cilvēku dzīves, likteņos. Šejieniēši allaž kādam nav bijuši «savējie» – ne īsti vāciešu pieņemti, ne lietuviešu. Tomēr īpaši sīkstī, izturīgi un lepnī ļaudis, jo gan dabas apstākļi pie jūras un delta, gan dzīve vēsturiskajās krustcelēs un uz robežas ar Krieviju viņus gana rūdījuši. Tikšanās ar šejieniēšiem sniedz emocijas un pat spēku arī ceļotājiem.

A.Rozentāle, foto T.Elste

DAUGAVPILS

Jānis Jarāns — sirdī latgalietis

Aktierim Jānim Jarānam (attēlā) var droši iet klāt uz ielas un uzsaukt: «Čau, Miedziņ!».

Daugavpīliešiem ir jāizmanto iespēja, kamēr aktieri tiešām regulāri varētu satikt, jo Jānis Jarāns pašlaik šeit strādā — gatavojas izrādei «Vosorys saulgrīžu burvestībys», kas ir interpretācija par Šekspīra komēdiju «Sapnis vasaras naktī» latgaliešu valodā. Aktiera vecāki ir no Latgales, viņam šī valoda kopš bērnības ir pazīstama, un viņš cenšas labi runāt latgaliski, kā arī uzskata sevi par latgalieti.

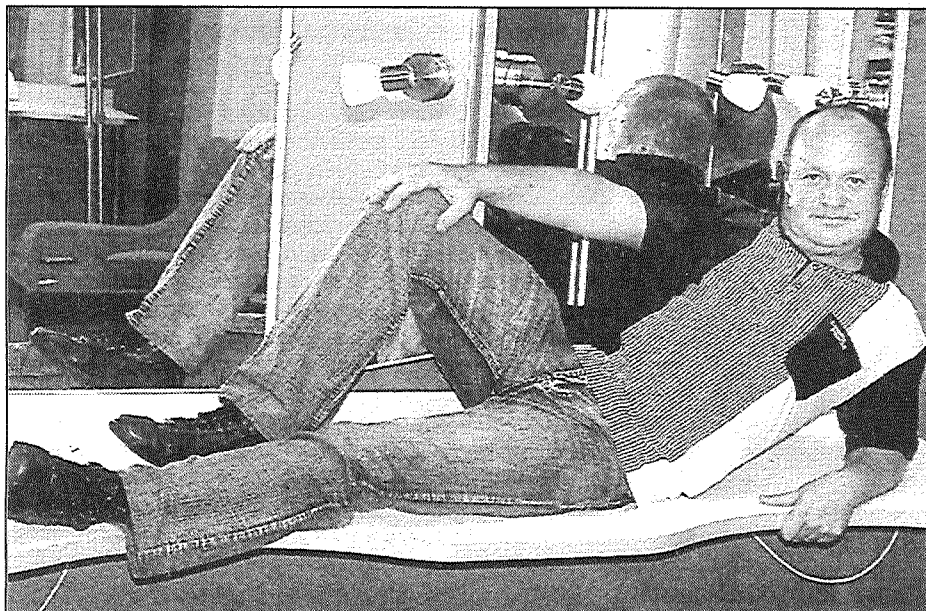
Latvija ir milzīga zeme

Par iesaistīšanos šajā neparastajā projektā jau pirmajā mēģinājumā ticis sacerēts pastāsts, ka Jānis atbraucis uz Daugavpili ķert samus, gājis uz veikalu pēc šņabja. Viņu satīcis Oļegs Šapošņikovs, teātra vadītājs, un teicis — nu, ko tu dari, varbūt ejam augšā teātri uz kopmītnes istabiņu un sašukojam spēlēt teātri? «Un tad ir gatavs virsraksts — «Jarāns dzīvo Daugavpils teātra kopmītnēs un nezina, ko darīt». Tas taču piesaista lasītāju, vai ne?» — aktieris smejas.

Patiesībā jau piekto vai sesto gadu (Jānis nemākot tos skaitīt) viņš strādā kopā ar Oļegu Šapošņikovu lietuviešu teātra kompānijā «Domino» un ir piedalījies gandrīz visos tā iestudējumos, kas ir uzvesti Latvijā.

Jāņa tēvs nāk no Aglonas, māte — no Krāslavas. «Es saku, ka sirdī esmu latgalis, neesmu latvietis. Diemžēl dzimis un audzis Rīgā, bet mājās mums viss notika latgaliski. Tikai jāreķinās, ka te dzīvo īstie latgaļi, tāpēc nevar tā «pa virsu noskriet», ir jārunā precīzi, un es mācos», stāsta aktieris. Izrādē ir vairākas sakrītības ar Jāņa dzīvi. Pēc lomu sadalījuma viņš ir Antūns, amatnieks. Aktiera tēvu sauca Antons. Viens no partneriem uz skatuves ir amatnieks Donats, un Jāņa tēvabralis bija Donats. Uz iebildi, ka Šekspīram lugā tādu nemaz nav, aktieris skaidro, ka izrādē no angļu klasika esot palicis kā no zivs lielā asaka, viss pārējais esot lokalizēts Latgalē. «Čiuli nesapratīs, būs viņiem mute vaļā, bet nekas, vismaz dzirdēs to valodas skaņu,» ironizē Jānis.

Par «to Latvijas galu» aktieris nav sajūsmā. Viņam patīk uzstāties Latgalē. «Ja šeit ieiesi mājā palūgt padzerties, tevi

izlaidīs pēc 3 — 4 dienām, paēdinātu, vēl pudele būs kabatā un aizvedīs līdz autobusa pieturai. Aizbrauksi uz to galu... nu, ja suni neuzrīdīs, tad trīs lati paprasis par to akas ūdeni. Latvija ir milzīgi liela zeme, un te ļoti dažādi cilvēki dzīvo,» viņš saka.

Bērnībā gan viņš Latgalē viesojies maziņš tikai pa lieliem svētkiem. Pārsvārā ar tēva «emku» braukuši netālu no Rīgas. Māte devusies ogās un sēnēs, bet vīri ķēruši zivis. «Zinu, ka te man ir radi, man kauns, bet es viņus nepazīstu. Aglonas pusē dzīvo vēl viens Jānis Jarāns, viņam ir kādi padsmi gadi, aizraujas ar repu. Lai nu visi nāk uz izrādi un skatās, kā es centīšos runāt latgaliski,» aicina aktieris.

Jānis Jarāns stāsta, ka 50. — 60. gados, kad Latgalē darba nebija un daudzi devās uz Rīgu, tie, kas nevarēja ielauzties latviski, runājuši krieviski. «Daugavpili, uz ielas arī — domāju, ka visi ir krievi. Bet nē, pēkšņi sāk runāt latgaliski. Tā laikam ir tāda neērtība čiuļu deļ, kuri smūknā — jus tur, Latgale, province... Kāda province? Mēs esam tuvāk dienvidiem, sirsniņāki, jautrāki, bez skaudības un lepnuma. Toties pašlepnums ir!» Otrā Latvijas galā daudz kārt esot piedzīvots, ka cilvēkos ir tāds pseidointelīgents, ka izrādē plīst pušu, bet nesmesies, jo uztraucas, ko par mani citi padomās?

Re, kur Miedziņš!

Jānis Jarāns saka, ka viņam esot ļoti laimējies spēlēt gandrīz visos Latvijas teātros. «Esmu priecīgs, ka man piedāvāja lomu Daugavpili. Te ir jauni cilvēki, viss ir jauns. Un Oļegs Šapošņikovs ir jauna sloka, kas tā kārtīgi tira,» viņš saka. Jānis uzskata, ka nebūt viena teātra štata aktierim ir ļoti labi, jo viss jau esot atkarīgs no paša: «Aktieri ir slinki! Kad 90. gadu sākumā biju spiests aiziet no Dailes teātra, man bija televīzija — Miedziņš, «Imanta — Babīte», «Jarānšovs». Cilvēki mani uz ielas pazina, aicināja uz koncertiem. Esmu pieradis strādāt pats. Bet aktieri kopumā ir pieraduši gaidīt. Iet gar ziņojuma dēli — ā, tā maza loma, tātad, «dzeramā»... Bet tev ir jābūt formā un jāstrādā, tad ievēros... Tagad man nav darba TV, toties ir labas izrādes, kuras skatās pilna zāle. Vajag atarast režisoru, producentu, arī just, ko skatītāji vēlas un — ko var pārdot. Nav jau tā, ka es taisu tikai plīkos komiķu gabalus. Jāatrod arī kas tāds, ar ko «aizķert». Turklāt pirms pāris gadiem biju nominēts kā labākais aktieris par Indrānu tēva lomu. Ar režisoru Ivaru Lūsi un aktrisi Jūliju Ļahu iestudējām Faulza «Kolekcionāru», un skatītāji labā nozīmē bija šokā par to, ko es uz skatuves daru. Tikai lauku cilvēks ir noguris, viņš drīzāk grib pusotru

stundu izsmieties un tad uzsis uz pleca — tu biji foršs, es tagad nedēļu domāšu, kā tu tur pateici!»

Savus atpazīstamos TV tēlus Jānis Jarāns sauc par lielu veiksmi: «Teātri rit nopietna izrāde, esmu kaut kur masu skatos, bet dzirdu, kā zāli pāršalc — re, kur Miedziņš, re, kur Miedziņš! Galvenā varone var runāt vienalga ko, bet tur ir Miedziņš! Mammaš iet pa ielu ar bērniem un rāda, bet bērns nevar saprast, ka jāskatās uz augšu, jo televīzijā Miedziņš ir maziņš. Tā loma ir skaista un svēta Dieva dāvana. Pat vēlāk, braucot riņķī pa pasauli, ASV satiec uz ielas puisi, kas saka, — čau, Miedziņ, ko tu te dari? Cilvēki nāk un saka, ka esmu bijis viņu bērnības elks.»

Nopietnāks vēl nenozīmē, ka gudrāks

Jānis Jarāns saka, ka komercteātri, ko Latvijā nemēdz pieskaitīt mākslai, pulcē pilnas zāles visā pasaulē. Tāpēc viņam patīk ceļot, ka, pabraucot uz dienvidu pusi, redzi, ka visi staigā smaidīgi, nevis degunu augstu pacēlušī. Būdam brīvais mākslinieks, Jānis var plānot savu laiku un pateikt, ka janvāri divas nedēļas nebūs, jo brauks slēpot vai arī uz Kanāriju salām kāpelēt pa kalniem. Citreiz viņš uz kādu nedēļu izraujas paspēlēt golfu vai aizbrauc uz Norvēģiju pamakšķerēt tā, ka sirds lec pa muti ārā. Jo latgalieši visu darot pamatīgi — vai nu visu, vai neko. «Kad esi paceļojis un atbrauc mājās, saproti, ka te ir tik skaista daba, nekur pasaulē nav tik baltu smilšu, nav tādas priedes, nekur citur nav Latgales... Bet tie cilvēki! Kad salīdzini, kļūst vai nu ļoti skumji vai ļoti smieklīgi. Kādas tikai muļķības nedara, bet galvenais ir sataisīt gudru seju. Domā, jo nopietnāks, jo gudrāks. Esmu savu dzīvi izveidojis tā, ka neko nekrāju, neceļu mājas, nemainu automašīnas, nepērku gleznas un antikvāras vērtības. Cik nopelnu, tik braucu kaut kur. Tur, «augšā», jau es tās mantas nepaņēmu līdzī. Manas trīs meitas jau ir pieaugušas, pašas savā dzīvē. Man ir laimējies ar sievu, ka viņa ir piecietusi dzīvot kopā ar mākslinieku,» saka aktieris.

«Latgales Laiks»

ZIEMEĻVIDZEME

Rudens piedāvājums un krāsas Turaidā

Oktobra sākums ir laiks, kad Gaujas senieleja uzzied rudens krāšņumā un sirdsbalss aicina doties dabā un apmeklēt vietas, kas bagātas ar vēstures stāstiem. Turaidas vēsturiskais centrs ir vieta, kur sajūtama gadsimtu elpa un saglabātas ēkas — pieminekļi — Turaidas viduslaiku pils, senā koka baznīca un muižas saimnieciskā centra ēkas.

Muzejrezervāta 38 ekspozīcijās sagatavotais vēstījums sniedz ieskatu par tūkstošgadē uzkrātajām kultūrvēsturiskajām vērtībām, mantojumu un notikumiem laiku lokos Turaidas vēsturiskajā centrā Latvijas un Eiropas notikumu kontekstā.

Apmeklētājiem katru dienu bez brīvdienām atvērta viduslaiku pils, senā koka baznīca, muižas saimnieciskā centra ēkas — smēde, ratnīca, pirtīņa un citas vēsturiskas celtnes. Rudens daudzkrāsainību vislabāk iespējams izbaidīt, izstaigājot muzejrezervāta dabas takas, kas savieno Dziesmu dārza paleju ar Dainu kalnu, kā arī pakavejoties Dainu kalnā, veroties senlejas plašumā. Muižas diķu atspulgos, gājputnu dziesmās un krītošo lapu klusajā dziesmā iespējams sajūst rudens mierpilno har-

moniju, bet aktīvāka dzīvesveida piekritējiem saistošas būs muzejrezervāta piedāvātās izglītojošās programmas, kuru laikā ikvienam dalībniekam ir iespēja caur uzdevumiem un darbībām iepazīt vēsturi sajūtās.

Skolēniem un pieaugušajiem iespējams kļūt par viduslaiku ļaudīm programmā «Cīemos pie Turaidas fogta», orientēšanās spēlē «Tūkstošgades stāsts» maziem un lieliem jākļūst pašiem sev par gidiem, programmā «Ko lems līvu Likteņa zirgs?» iespējams piedalīties Gaujas lībiešu sapulcē, programmā «No kā būvēta Turaidas pils?» iespējams pašiem gatavot māla ķieģeļus, programmā «Ienāc tautasdziesmu pasaulē!» — apzināt dainās ietvertās dzīves pamatvērtības un programmā «Uzvārdu došana Vidzemē» uzzināt, kā veidojušies latviešu uzvārdi.

Zelta lapu laika brīvdienās Turaidas muzejrezervāta apmeklētāju centra pagrabīnā darbosies kafējnīca, pils pagalmā varēs iemēģināt roku šaušanā ar loku un nogaršot siltas pankūkas, muzejrezervāta teritorijā tiks piedāvātas izjādes ar zirgu vai pajūgā, kā arī notiks citas aktivitātes.

«Liesma»

● Turaida ir skaista visos gadalaikos.

Jauns CSDD e-pakalpojums: iespēja reģistrēt īpašnieka liegumu

Izzinot klientu vēlmes un pilnveidojot e-pakalpojumu klāstu, Ceļu satiksmes drošības direkcija (CSDD) izveidojusi jaunu e-pakalpojumu, kas sniedz papildus drošību transportlīdzekļu īpašniekiem – iespēju fiziskām un juridiskām personām pašām tiesīsaistes režīmā reģistrēt liegumu īpašumā esošam spēkratam vai kuģošanas līdzeklim, informē CSDD Sabiedrisko attiecību daļa.

Šis pakalpojums īpašniekiem nodrošina papildus iespējas sargāt sevi no nepatīkamiem pārsteigumiem gadījumos, kad personas īpašumā reģistrētais transportlīdzeklis apzināti vai neapzināti nonācis pie citas personas. Piemēram, auto īpašnieks nodevis savu auto kādam paziņam lietošanā vai pat pārdevis, bet paziņa "aizmirsis" savlaicīgi atgriezt šo auto tā īpašniekam vai pilnībā norēķināties par to, lai kopīgi veiktu arī ar pārreģistrāciju saistītās formalitātes. Šajā situācijā auto īpašnieks var reģistrēt aizliegumu tādu darbību veikšanai CSDD, kurām speciāla pilnvara nav vajadzīga, piemēram, iziet kārtējo tehnisko apskati. Šādā gadījumā aizmārsīgajam paziņam vairs nebūs iespējams iziet tehnisko apskati un, lai auto turpinātu lietot, nāksies sazināties ar reģistrēto īpašnieku, izmantojot CSDD darbiniekiem atstāto kontaktinformāciju.

Juridiskām personām šis e-pakalpojums nodrošina lielākas iespējas pārvaldīt savu uzņēmuma autoparku, izslēdzot situācijas, kad, piemēram, kāds darbinieks bez uzņēmuma vadības ziņas cenšas veikt kādas darbības ar uzņēmuma transportlīdzekli.

Vienlaikus CSDD aicina transportlīdzekļu īpašniekus atbildīgi izturēties pret saviem spēkratiem un pilnībā nokārtot visas formalitātes, lai nesaskartos ar situācijām, kad vienīgā iespēja, kā sevi pasargāt, ir lieguma reģistrēšana.

Jaunais e-pakalpojums piedāvā īpašniekam veikt šādus liegumus:

✓ aizliegt veikt nopemšanu no uzskaites un īpašnieka maiņas reģistrāciju (atsavināšanas aizliegums);

✓ aizliegt veikt visas reģistrācijas darbības CSDD;

✓ aizliegt veikt tehnisko apskati, lai ierobežotu transportlīdzekļa lietošanu.

Šis pakalpojums pieejams CSDD e-pakalpojums (<https://e.csdd.lv>) sadaļā "Īpašnieka liegumi", autorizācijai izmantojot e-parakstu vai internetbanku. Maksa par pakalpojumu: Ls 3,23. Ja liegums vairs nav aktuāls, īpašnieks to var dzēst, izmantojot CSDD e-pakalpojumu, sadaļā "Īpašnieka liegumi". Lieguma dzēšana ir bez maksas.

Izmantojot šo e-pakalpojumu, jāņem vērā – ja transportlīdzekļa vai kuģošanas līdzekļa īpašnieks ir reģistrējis kādu liegumu, tad aizliegto darbību nevar veikt līdz lieguma dzēšanai, tajā skaitā – darbību nevarēs veikt arī pats īpašnieks, ja pirms tam liegums nebūs dzēsts. Tāpat jāņem vērā, ka īpašnieka lieguma uzlikšana neatbrīvo īpašnieku no atbildības par īpašumā reģistrētu transportlīdzekli.

Sobrīd CSDD e-pakalpojumu lieto vairāk nekā ceturtdaļmiljons klientu – aptuveni katrs trešais aktīvais autovadītājs informāciju, atgādinājumus un pakalpojumus saņem, kā arī maksājumus veic CSDD elektroniskajā sistēmā.

Populārāko e-pakalpojumu līderpozīcijās ir ar tehnisko apskati saistītie atgādinājumi un maksājumi, praktiski visi e-pakalpojumu lietotāji saņem atgādinājumus par tehniskās apskates termiņu. Populāras ir arī vienas dienas braukšanas atļaujas, kuras 70% gadījumos tiek izņemtas un apmaksātas elektroniski. Aiz šiem pakalpojumiem seko velosipēdu reģistrācija (reģistrēti jau vairāk nekā 13 tūkstoši), pieteikšanās teorētiskajam un braukšanas eksāmenam, kā arī transportlīdzekļu norakstīšana (2012. gadā – norakstīti vairāk nekā divi tūkstoši automobiļi).

Policija atgādina desmit interneta saziņas noteikumus

1. Sargājiet savu privāto dzīvi, neizpaužiet vārdu, tālruna numuru, adresi, paroli vai citu informāciju.
2. Neizpaužiet informāciju arī par citiem cilvēkiem.
3. Centieties izvairīties no cilvēkiem vai tematiem, par kuriem nesat pārliecināti.
4. Anonimitāte nav attaisnojums tam, lai neievērotu normas, uzvestos rupji un aizvainojoši.
5. Cieniet citu viedokļus un tiesības, pieprasiet, lai cienītu arī jūs.
6. Ja tiek aizskarts vai kā citādi apdraudēts, bez vilcināšanās izstāstiet to kādam, kuram uzticaties (reālam cilvēkam).
7. Nepieļaujiet, ka ar jums manipulē (piemēram, pierunā veikt prettiesiskas darbības).
8. Jums ir tiesības pārtraukt sarunas ar nevēlamiem cilvēkiem un par nevēlamiem tematiem.
9. Ievērojiet interneta lietošanas noteikumus.
10. Sargājiet savu apkārtni, draugus un arī nepazīstamus cilvēkus, kuri varētu kļūt par nozieguma upuriem – neesiet vienaldzīgs pret problēmām, kuras redzat.

Lappusi sagatavoja L. Kirillova

Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldē reģistrētie notikumi

Ātri noskaidroja puķu dekoratīvo konstrukciju bojātājus Kalniešos

1. oktobrī Krāslavas iecirkņa policija saņēma iesniegumu no Kalniešu pamatskolas par to, ka laikā no 29. līdz 30. septembrim sabojāti skolas teritorijā esošie puķu dekoratīvie veidojumi un koka konstrukcijas, informē Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Kārtības policijas biroja preventīvas nodaļas inspektore Anastasija Laizāne. Policija uzsāka kriminālprocesu un izmeklēšanas rezultātā tajā pašā dienā noskaidroja trīs aizdomās turamās personas. Visi ir nepilngadīgi – divi piecpadsmitgadīgi puīši, kuri jau garāk bija nonākuši policijas redzeslokā, kā arī 13 gadus veca pusaudze.

Savu huligānisko darbību iemeslus nepilngadīgie nespēja paskaidrot. Tagad policija turpina kriminālprocesa izmeklēšanu pēc Krimināllikuma 231. panta 2. daļas – par huligānismu, ja tas izdarīts personu grupā.

Aizturēja iespējamus automašīnu apzadzējus un aizdzinējus

Laikā no 29. septembra līdz 1. oktobra rītam Ludzā apzagtas divas automašīnas, kuras bija novietotas Skolas ielā dažādos pagalmos. No abām automašīnām zagļi aiznesuši magnetolas. Savukārt 2. oktobrī policija saņēma vēl divus iesniegumus, šoreiz tie jau bija par automašīnu zādzībām turpat Ludzā. Auto nozagtas naktī no 1. uz 2. oktobrī Stroda un Stacijas ielā. Policijas pārstāve ziņo, ka viena no nozagtajām automašīnām ātri vien tika atrasta pamesta netālu no notikuma vietas.

Policijā par visiem zādzības faktiem tika uzsākti kriminālprocesi. Veicot izmeklēšanu un operatīvus meklēšanas pasākumus, policijas darbinieki 2. oktobrī aizturēja iespējamus zagļus – 1990. un 1971. gadā dzimušus vīriešus. Zināms, ka viens no viņiem agrāk ir sodīts par mantiska rakstura noziegumiem.

Policija turpina izmeklēšanu un pārbauda aizturēto saistību vēl arī ar citiem līdzīgiem noziegumiem Ludzā. Iespējams, aizdomās turamie varētu būt vainojami vēl divos noziegumos – vienas automašīnas zādzībā augustā, kā arī automašīnas VAZ zādzības mēģinājumā septembrī. Paveicies tajā ziņā, ka nozagtie transportlīdzekļi atrasti.

UZMANĪBU! Policija kārtējo reizi atgādina automašīnu īpašniekiem par to, ka automašīnas tomēr nav seifs! Nav ieteicams turēt vērtīgas mantas transportlīdzeklī, jo īpaši atstāt tās pa nakti salonā. Tāpat transportlīdzekļu durvis vienmēr ir jāaizslēdz, pat tad, ja aizejat tikai uz neilgu laiku. Nevajag vērtīgas mantas turēt salonā redzamā vietā. Savukārt, novietojot transportlīdzekli stāvēšanai laukā uz visu nakti, vērtīgās mantas – magnetolu, dokumentus, klēpjatorus – paņemiet līdzi.

Aizdomās par laupīšanu Ludzā aizturēti ārzemnieki

2. oktobrī ap pusdienlaiku Ludzā, kādā veikalā Latgales ielā, nenoskaidrots vīrietis ar nazīm līdzīgu priekšmetu ievainoja kaklā pārdevēju un nolaupta no plaukta paciņu cigarešu. Pārdevējam pēc uzbrukuma gan bija nepieciešama medicī-

niskā palīdzība, taču viņas dzīvībai briesmas nedraud.

Pēc informācijas saņemšanas policija uzsāka kriminālprocesu. Veicot neatliekamus izmeklēšanas pasākumus, jau pēc neilga laika policijas darbinieki noskaidroja iespējamo laupītāju. Uz aizdomu pamata par šo sevišķi smago noziegumu tika aizturēts kāds vīrietis – 1978. gadā dzimis Čehijas pilsonis. Vīrietis jau bija nonācis citu tiesībsargājošo iestāžu redzeslokā.

Turpinās izmeklēšana. Kā informē policijā, par šādu noziegumu aizturētajam draud brīvības atņemšana uz laiku līdz 10 gadiem.

Pazemes kabeļa zagļus noķēra nozieguma izdarīšanas brīdī

3. oktobrī policijā saņemta informācija par to, ka Ludzas novada Isnaudas pagastā autoceļa Ludza – Zilupe posmā nenoskaidrotas personas no zemes rok kabeli.

Operatīvi pārbaudot saņemto informāciju, policisti ieradās nosauktajā vietā un aizturēja tur divus vīriešus. Tie izrādījās 1976. un 1971. gadā dzimuši Gulbenes iedzīvotāji. Policija pieļauj, ka personas var būt saistītas ar līdzīgām zādzībām arī citās pilsētās. Uzsākts kriminālprocess, turpinās izmeklēšana. Tiek aprēķināts arī materiālā zaudējuma apmērs.

PREIĻU iecirknī

Naktī veikalam izsita logu

Policijā saņemts iesniegums par to, ka 29. septembra naktī Līvānos kādam veikalam, kas atrodas Rīgas ielā, izsists loga stikls. Telpās gan neviens nebija iekļuvis. Policija skaidro notikušā apstākļus.

Svešinieku sejas aizsedza maskas

1. oktobra vēlā vakarā, ap pulksten 23.00, Aglonas novadā kādās mājās iekļuva divi pagaidām nenoskaidroti vīrieši. Viņu sejas sedza maskas. Svešinieki piedraudēja 1945. gadā dzimušajam mājas saimniekam ar izrēķināšanos un atņēma viņam naudu.

Par notikušo uzsākts kriminālprocess, notiek izmeklēšana.

Kriminālprocess par zādzību veikalā

2. oktobrī policijā saņemta informācija par izdarītu zādzību. Preiļos kādā veikalā nenoskaidrots vīrietis bija nozadzis pudeli viskija un pārtikas produktus – preces aptuveni deviņu latu vērtībā. Uzsākts kriminālprocess.

Pieķer pārdodot alkoholu nepilngadīgajiem

Iesākoties mācību gadam, policija stingri seko līdzi tam, kā tiek ievēroti tirdzniecības noteikumi nepārdot grādīgos dzērienus nepilngadīgām personām. Līvānos 3. oktobrī kārtējā reida laikā veiktas pārbaudes un konstatēti trīs pārkāpumi, kad pārdevēji nav lieguši nepilngadīgām personām iegādāties alkoholu. Par to sastādīti administratīvie protokoli.

Kas jāzina, sākoties apkures sezonai

Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta apkopotā informācija liecina, ka katru gadu dažādu apkures ierīču neatbilstošas ekspluatācijas dēļ notiek ap 900 ugunsgrēki.

Atcerieties! Sodrēju tīrīšanu drīkst veikt sertificēti skursteņslauķi. Sodrēji no dūmeņiem, krāšņu un pavaru dūmkanāliem jāiztīra pirms apkures sezonas sākuma un apkures sezonā ne retāk kā:

- ✓ divas reizes apkures sezonā apkures krāsnīm un virtuves pavarciem;
- ✓ reizi mēnesī ilgdedzes spē-

ciālajām krāsnīm.

Bēniņos dūmeņiem un sienām, kurās atrodas dūmkanāli, jābūt nobalsinātām vai nokrāsotām ar gaišu ugunsdrošu krāsu.

Ēku tuvumā aizliegts izbērt nenodzēstus izdedžus un ogles. Tie jāizber atbilstoši ierīkotās vietās ne tuvāk kā 10 metrus no degtspējīgām ēkām un būvēm.

Cietā kurināmā krāsnīs kurtuves priekšā grīda jāpārklāj ar skārda loksni, kuras izmēriem jābūt ne mazākiem par 50 cm perpendikulāri kurtuves aīlai un 70 cm paralēli tai.

Vietējo apkures ierīču ekspluatācijas gaitā aizliegts:

- ✓ novietot kurināmo un citus degtspējīgus materiālus kurtuves atveres priekšā tuvāk par 1,2 metriem;
- ✓ atstāt bez uzraudzības degošas apkures ierīces;
- ✓ novietot uz apkures ierīcēm degtspējīgus priekšmetus un materiālus;
- ✓ kurināt krāsnis un plīti ar malku, kuras garums pārsniedz kurtuves izmērus;
- ✓ vēdināšanas kanālus izmantot kā apkures krāšņu vai pavaru dūmvadus;
- ✓ izmantot bojātas apkures iekārtas un dūmvadus;
- ✓ pārkurināt.

SLUDINĀJUMI, LĪDZJŪTĪBAS

PIEDĀVĀ DARBU TRAKTORISTAM
ar pieredzi ar
meža izvedējtraktoru "Belarus".
Tālr. 26954849.

SIA „LATVIJAS GALA”
iepērk liellopus, aitas,
jaunlopus, zirgus.
Svari. Samaksa tūlītēja.
Tālr. 28761515.

SIA AIBI iepērk liellopus, jaunlopus,
aitas, zirgus, cūkas un
gaļas šķirnes lopus.
Labas cenas. Samaksa tūlītēja. Svari.
Tālr. 26142514, 20238990.

**Jūsu uzņēmuma reklāma
laikrakstā "Novadnieks"
ir labs veids,
kā piesaistīt jaunus klientus!**
Nāciet uz redakciju
Brīvības ielā 14, Preiļos.
Zvaniet pa tālr. 65307057.
e-pasts novadnieks@inbox.lv.

Pārdod

zirgu tālr. 29767756.

**Par augstām cenām pērk
mežus un zemi Latgalē.**

Tālr. 26544864, 29215325.

Ceļu distance paziņo, ka **343. km**
dzelzceļa pārbrauktuve (Jersikas
pagasta autoceļā uz ciemu Jersika)
tiks slēgta remonta darbu veikšanai
š. g. 11. oktobrī no plkst. 08.00
līdz plkst. 17.00.

Apbraukšana tiks veikta caur 339.
km dzelzceļa pārbrauktuvi (Jersikas
pagasta autoceļā uz Upeniekiem).
*Ceļu distance atvairinās par
sagādātajām neērtībām.*

**SIA pērk kviešus, miežus,
auzas, rapsi. Ir transports.**
Piegade: Ogre, Rīga, Iecava, Dobeles,
Liepāja. Apmaksa pēc vienošanās.

Tālr. 29743650,

e-pasts sia.investicijupar@inbox.lv

Mēs bieži māti saulei pielīdzinām
Un vienmēr ticam — viņa neaiziet...

**Izsakām līdzjūtību
Jānim Pastaram,
MĀTI mūžībā pavadot.**

Preiļu novada dome

Zeme deva, zeme ņēma,
Zeme visu neatņēma.
Labi darbi, mīļi vārdi —
Tie palika šaisaulē.

**Izsakām visdziļāko līdzjūtību
Jānim Pastaram, MAMMU
mūžībā aizvadot.**
Mednieku klubs "Sabulis"

Tā aiziet mūsu mīļie,
Aiziet no ikdienas rūpēm
Mierā un klusumā prom,
Paliek vien dvēseles gaismā...

**Izsakām visdziļāko līdzjūtību
Jānim Pastaram un ģimenei,
MĀTI mūžībā pavadot.**
A/S "Virši-A" kolektīvs

Tava mīļā māmuliņe
Mūža miegu aizmigusi,
Apklusuši silti vārdi,
Neteiks labu padomiņu.

**Izsakām visdziļāko līdzjūtību
un skumju brīdī esam kopā ar
Jāni Pastaru, MĀMUĻU
aizsaulē pavadot.**

AS "Latgales piens"
kolektīvs

Lai sapnis balts viņas dvēseli aijā
Un klusais miers ar saviem
spārniem sedz...

**Izsakām visdziļāko līdzjūtību
Jānim Pastaram
un ģimenei,**

MĀTI mūžībā pavadot
SIA "NOVADNIEKS REDAKCIJA"
kolektīvs

Dusi saldi, māmuliņe,
Tā kā sila kamentīte:
Pie ziedīņa piekritusi
Sakļautiem spārniņiem.

**Visdziļākā līdzjūtība
Ludmīlai Trifanovai,
MĀMUĻU mūžībā pavadot.**
SIA "Agrofirma"Turība"
kolektīvs

Tikās ar farmaceitiem

Preiļu Valsts ģimnāzijā uz tikšanos ar audzēkņiem bija ieradies farmaceits **Matīss Kīte** un farmācijas studente **Lāsma Mukāne**. Viņi pārstāvēja projektu «Contra Depressio», kura ietvaros augusta beigās Rīgā viesojās farmaceiti no Portugāles, Turcijas un Rumānijas. Ģimnāzijas 2.d kursa audzēkne

Laima Mukāne informē, ka ģimnāzisti, viņas kursa biedriem, bija dota iespēja iepazīties ar projekta norisi, kā arī piedalīties diskusijā par depresiju un paņēmieniem, kā ar to cīnīties. Sākumā tika izskaidrots, kas ir depresija un cik nopietnas problēmas tā var radīt. Pēc tam jaunieši sadalījās četrās grupās, un tika dotas

pāris minūtes, lai apspriestos. Pēc kāda laika katram nosauktajam depresijas iemeslam preti tika likts kāds no risinājumiem, sākot ar pavisam nopietniem un beidzot ar dažādiem ļoti radošiem paņēmieniem.

Diskusijas noslēgumā tika demonstrēta filma, ko veidojuši projekta «Contra De-

pressio» dalībnieki.

Ģimnāzisti uzzināja, ka galvenais depresijas apkarošanas līdzeklis ir līdzcilvēku un draugu atbalsts, kā arī atpūta brīvā dabā. Tieši jaunieši ir tie, kas mūsdienās biežāk piedzīvo depresiju, tāpēc diskusija bija ļoti pamācoša un noderīga.

L.Rancāne

DER ZINĀT

Gardie, iecienītie un ārstnieciskie rieksti

Pieliekamie un pagrabi vēl pilni ar svaigu augļu un dārzeņu kalniem. Mazliet vēlāk varēs pievērsties riekstiem, par ko dietologi saka tikai tos labākos vārdus. Tiesa, rieksti ir kalorijām bagāti, taču satur arī daudz vērtīgu vielu.

Riekstos ir līdz 70% tauku, aptuveni 25% olbaltumvielu, 10% ogļhidrātu. Arī karotīns, B grupas, E, PP vitamīni un minerālvielas — kālijs, kalcīns, magnijs, fosfors, dzelzs. Īpaši daudz E vitamīna ir mums ierastajos lazdu riekstos un mandelēs. Savukārt saulespuķu sēklās — selēns. Gan E vitamīns, gan selēns ir dabīgie antioksidanti.

Veselīgs un gards našķis ir rieksti medū. Toties, riekstus apcepot, apsālot vai sacukurojot, tie pārvēršas ne īpaši ieteicamā produktā.

Rieksti jāglabā sausā, labi vēdināmā telpā. Tad tie nesapelēs un nekļūs rūgti. Riekstus nedrīkst turēt celofāna kuliņā, tiem ir jāelpo. Riekstus ar visu čaumalu var glabāt aptuveni gadu, izlobītus — pusgadu.

Lazdu riekstu lobišanai vislabāk izmantot speciālas riekstu standziņas, savukārt valriekstu cieto apvalku var attaisīt ar nazi,

šķērēm vai kādu citu smailu priekšmetu. Lai būtu vieglāk pāršķelt valriekstus, tos var paturēt sālītā ūdenī vairākas stundas. Svaigus zemesriekstus labāk noloģīt, ja viegli apgrauzdē cepeškrāsnī. No mandeļu miziņas var tikt vaļā, ja tās pārlej ar verdošu ūdeni, līdz brūnais apvalks viegli nāk nost.

Lazdu rieksti

Vienīgie rieksti, kas atrodami Latvijā. Īpaši vērtīgus šos riekstus dara tajos esošie vitamīni E un B, kā arī mikroelementi — dzelzs, kobalts. Mediķi lazdu riekstus iesaka lietot cilvēkiem, kuri cieš no mazasinības. Kalorijām bagāti, tāpēc ieteicami smagu fizisku darbu strādājošiem.

Valrieksti

Valriekstos, jo īpaši nenobriedušos, ir ļoti daudz C vitamīna, pat vairāk nekā izslavētajās upenēs. Apēdot dienā tikai piecus valriekstu kodoliņus, pieaudzis cilvēks ir uzņēmis nepieciešamo C vitamīna diennakts devu. Valriekstos ir karotīns, B un E vitamīni, kālijs, magnijs, jods, dzelzs, kobalts. Šie rieksti stiprina muskuļus, noņem nogurumu, uzlabo atmiņu. Valriekstus

izmanto arī skaistumkopšanā, lai padarītu maigāku un gludāku ādu.

Ciedru rieksti

Ciedru riekstos ir vairāk polinepiesātināto taukskābju, tajā skaitā līnolskābes, nekā, piemēram, valriekstos. Ciedru rieksti ir maigi, nekairina kuņģi. Iesaka lietot uzturā, lai samazinātu holesterīna līmeni asinīs. Ciedru riekstu eļksiru savukārt rekomendē iekaisumu ārstēšanai.

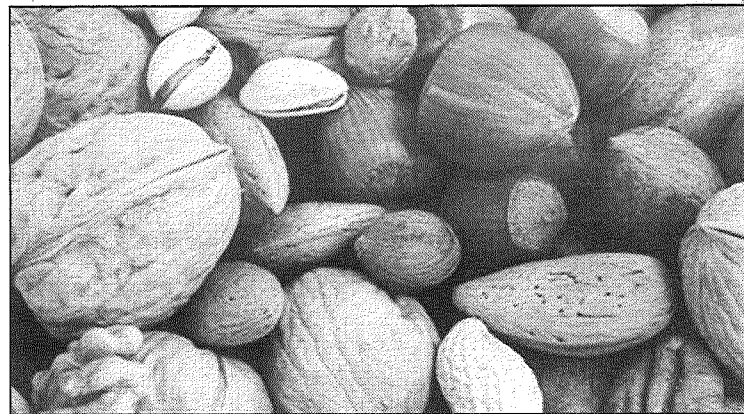
Zemesrieksti

Sniedz sāta sajūtu, lai gan apēsts nav nemaz tik daudz. Zemesriekstos ir aptuveni 60% tauku, 35% olbaltumvielu, ogļhidrāti un vitamīni B, E un PP.

Mandeles

Mandeles garšas un smaržas dēļ ir īpaši rieksti. Tajās ir aptuveni 57% taukvielu, īpaši daudz jaunības vitamīna E (vidēji 31 miligrami 100 gramos riekstu). No minerālvielām mandelēs ir kālijs, magnijs, fosfors, dzelzs. Tautas medicīnā mandeles izmanto, lai novērstu dedzināšanu kuņģī. Uzlabo atmiņu un redzi.

Mandeles ir divu veidu — rūgtās un saldās. Rūgtās mande-

les nedrīkst apēst vairāk par pāris kodoliņiem dienā, savukārt uz saldajām mandelēm šāds ierobežojums neattiecas.

Pistācijas

Tautas medicīnā Āzijā šos riekstus izmanto kā tonizējošu un organisma stiprinošu līdzekli. Savukārt arābu sievietes ar šiem riekstiem cenšas pacienāt savus vīrus cik bieži vien iespējams, jo tic, ka tie vairo vīrišķo spēku. Pistācijas mēdz saukt par priekšriekstiem.

Brazīlijas rieksti

Brazīlijas riekstiem ir diezgan savdabīga garša, kas ne visiem iepatikas, pirmo reizi nogaršojot. Sastāvā ir ne mazums vērtīgu

eļļu, olbaltumvielu un ogļhidrātu. Interesanti, ka Brazīlijas riekstu eļļa esot vispiemērotākā pulksteņa mehānisma ieeļļošanai.

Saulespuķu sēklas

Saulespuķu sēklas ir ļoti vērtīgas, satur B un E grupas vitamīnus, dzelzi, fosforu, kalciju, kāliju, nātriju, cinku, magniju. Turklāt saulespuķu sēklās magnija ir divas reizes vairāk nekā rudzu maizē. Apēdot dienā vismaz 50 gramus svaigu saulespuķu sēklu, organisms atjaunos slimības laikā zaudētos spēkus. Īpaši ar tām iesaka našķēties, ja sirgst ar bronhītu. Savukārt apceptu sēkliņu ēšana uzlabo kuņģa darbību un mazina apetīti. Saulespuķu novārijums palīdz arī pret caureju.